

Strategia Rozwoju Gminy Stawiguda do 2030 roku

GMINA STAWIGUDA

Stawiguda, maj 2024 r.

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	5
2. WIZJA ROZWOJU GMINY STAWIGUDA	6
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	7
3.1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE – KLUCZOWE WNIOSKI	7
3.1.1. KRAJOWE I EUROPEJSKIE TRENDY ROZWOJOWE	7
3.1.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	7
3.1.3. DOKUMENTY PONADLOKALNE	8
3.2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	8
3.2.1. WALORY PRZYRODNICZE I CECHY POŁOŻENIA GMINY	8
3.2.2. INTEGRACJA RÓŻNORODNOŚCI	9
3.2.3. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW	10
4. ANALIZA SWOT	12
5. CELE ROZWOJU	14
5.1. KONCEPCJA UKŁADU CELÓW STRATEGICZNYCH	14
5.2. WYMIAR PRZESTRZENNY, SPOŁECZNY I GOSPODARCZY CELÓW	15
5.3. CEL STRATEGICZNY „DOPASOWANE DO POTRZEB USŁUGI”	16
5.3.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	16
5.3.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	17
5.4. CEL STRATEGICZNY „REALIZUJĄCY ASPIRACJE MIESZKAŃCY”	17
5.4.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	18
5.4.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	18
5.5. CEL STRATEGICZNY „WIEDZOCHOŃNY I PROSPOŁECZNY BIZNES”	19
5.5.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	19
5.5.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	19
5.6. CEL STRATEGICZNY „SWOBODNA I BEZPIECZNA KOMUNIKACJA”	20
5.6.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	20
5.6.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	21
5.7. CEL STRATEGICZNY „PROAKTYWNIE DZIAŁAJĄCA ADMINISTRACJA”	22
5.7.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	22
5.7.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	23
5.8. CEL STRATEGICZNY „OPARTE NA ZAUFANIU RELACJE”	23
5.8.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	23
5.8.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	24
5.9. CEL STRATEGICZNY „BEZPIECZNE ŚRODOWISKO ROZWOJU”	24
5.9.1. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	25
5.9.2. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	26
6. WYMIAR PRZESTRZENNY REALIZACJI STRATEGII	28
6.1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	28
6.1.1. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	30
6.1.2. PRZESTRZENNY WYMIAR REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	35
6.1.3. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WEWNĄTRZ GMINY	36
6.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU	40
6.2.1. POLSKA WSCHODNIA	41

6.2.2.	OSI MOF OLSZTYNA	41
6.2.3.	OSI TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI	42
7.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	43
7.1.	WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WDRÓŻENIOWYCH	43
7.2.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	43
7.3.	SYSTEM MONITOROWANIA	43
8.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	45
8.1.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OLSZTYNA 2030+	45
8.2.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030	45
8.3.	STRATEGIE KRAJOWE	47
9.	STRATEGICZNA OCENA ŚRODOWISKOWA I EWALUACJA EX-ANTE	50
10.	LITERATURA	51
11.	SPISY	53

Słownik skrótów

Skrót	Rozwinięcie
AED	automatyczny defibrylator zewnętrzny
BDL	Bank Danych Lokalnych
FEWiM	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027
gm.	gmina
GOZ	gospodarka obiegu zamkniętego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KRK 2050	Koncepcja Rozwoju Kraju do 2050 roku
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
MEiN	Ministerstwo Edukacji i Nauki
MOF	miejski obszar funkcjonalny
MOF OW	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
NGO	organizacje pozarządowe
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
OSI	obszar strategicznej interwencji
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PKW	Państwowa Komisja Wyborcza
PZPW WM	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego
SI	sztuczna inteligencja
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SUIKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
SWOT	strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) i threats (zagrożenia)

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Stawiguda do 2030 roku zastępuje kończący ważność dokument Strategia Rozwoju Gminy Stawiguda na lata 2015-2025. Zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, trendy rozwojowe, a także obecny poziom rozwoju gminy Stawiguda skłaniają do postawienia przed gminą nowych wyzwań i kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego.

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Stawiguda do 2030 roku przebiegały w modelu partycypacyjnym i obejmowały następujące etapy:

1. Opracowanie wizji – wizja rozwoju gminy w perspektywie 2030 roku została wypracowana w ramach wewnętrznego warsztatu z Wójtem oraz z-cą Wójta.
2. Opracowanie „Diagnozy uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda” – diagnoza, stanowiąca dokument wyjściowy do wypracowania wniosków strategicznych, powstała na bazie analiz statystycznych oraz dokumentów o charakterze strategiczno-planistycznym. Diagnoza powstała po opracowaniu wizji i zawiera powiązane z nią kluczowe dla gminy zagadnienia oraz wnioski strategiczne. W strategii zawarte zostały główne wnioski z przeprowadzonej diagnozy.
3. Podsumowaniem diagnozy jest analiza SWOT przygotowana w sposób tradycyjny, to znaczy mocne i słabe strony gminy stanowią jej uwarunkowania wewnętrzne, zaś szanse i zagrożenia – czynniki płynące z otoczenia. Analiza SWOT powstała we współpracy z przedstawicielami Urzędu Gminy.
4. Koncepcja celów strategicznych powstała w kilku etapach w ramach prac warsztatowych z przedsiębiorcami i przedstawicielami instytucji społecznych, radnymi i sołtysami, dziećmi i młodzieżą oraz przedstawicielami Urzędu Gminy. Przeprowadzono cztery takie warsztaty:
 - ✓ 11.05.2023 r. – spotkanie z organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami-przedsiębiorcami, w którym wzięło udział 14 osób. Warsztat służył wypracowaniu głównych kierunków działań dla gminy w obszarach: społecznym, technologicznym, ekologicznym, gospodarczym, przestrzennym i politycznym;
 - ✓ 25.05.2023 r. – spotkanie z radnymi i sołtysami, w którym wzięło udział 8 osób. To spotkanie służyło dyskusji o kierunkach działań;
 - ✓ 01.06.2023 r. – warsztat kreatywny z dziećmi i młodzieżą, w którym wzięło udział łącznie 16 osób. Młodszy uczestnicy spotkania mieli za zadanie stworzenie wizji gminy w 2030 roku, gdy młodzież udzielała odpowiedzi na kluczowe pytania rozwojowe;
 - ✓ 1.08.2024 r. – odbyło się spotkanie robocze z przedstawicielami Urzędu Gminy, w trakcie którego wypracowana została koncepcja celów strategicznych;
 - ✓ 22 lutego 2024 r. – w spotkaniu warsztatowym uczestniczyło 18 osób – przedstawicieli różnych środowisk. Celem warsztatu było podsumowanie i uzupełnienie koncepcji celów strategicznych.
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – powstał w ramach współpracy z Urzędem Gminy i zespołem odpowiedzialnym za planowanie przestrzenne, w tym powstający równolegle projekt Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.
6. Pozostałe elementy strategii, tj. system realizacji, monitorowania strategii, a także spójność z dokumentami wyższego rzędu, zostały wypracowane zostały w ramach wewnętrznych prac zespołu eksperckiego. Całość procesu wspierał zespół ekspertów firmy Geoprofit, w składzie: dr hab. Wojciech Dziemianowicz, dr Magdalena Cybulska oraz Michał Żelazowski.

2. Wizja rozwoju gminy Stawiguda

Gmina Stawiguda w 2030 roku...

...wciąż oferuje wyjątkową jakość życia i liczne szanse rozwojowe swoim mieszkańcom, integrując różnorodność, którą się charakteryzuje. Stawiguda – nowoczesna, dynamiczna i opiekuńcza – nadal skutecznie zachęca inwestorów oraz turystów zainteresowanych aktywnością na Warmii.

- ✓ **nasza wyjątkowa jakość życia** wynika ze specyficznych walorów przyrodniczych, z których można korzystać w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy województwa. Tu możliwa jest prawdziwa integracja wypoczynku, pracy i biznesu. Dbamy o zagwarantowanie jak największej liczby usług publicznych na najwyższym poziomie bezpośrednio w naszej gminie, pamiętając, że składa się na nią trzynaście sołectw.
- ✓ **szanse rozwojowe** rozumiemy jako możliwości realizacji aspiracji naszych mieszkańców, niezależnie od wieku. W naszej gminie kładziemy nacisk na jak najlepszą edukację oraz realizację inwestycji ułatwiających aktywność i mobilność mieszkańcom gminy. Władze lokalne dbają o wspieranie wszechstronnych możliwości aktywności mieszkańców (kultura, edukacja, sport, rekreacja, ale i praca).
- ✓ **integracja różnorodności** – gminy uczestniczące w suburbanizacji miast, a taką jesteśmy, powinny wkładać wysiłek w rozwijanie i wzmacnianie wspólnoty lokalnej zasilanej dynamicznie nowymi mieszkańcami. Silny kapitał społeczny oraz bezpieczeństwo i zaufanie są fundamentami trwałych więzi społecznych.
- ✓ **Stawiguda nowoczesna** to nie tylko gmina przyciągająca nowe i przyszłościowe miejsca pracy, wpisująca się w ideę smart village (inteligentne wsie), ale to również gmina otwarta na potrzeby młodych, w tym młodych rodzin, a także osób starszych. W centrum naszej aktywności jest dbanie o bliskość, dostępność i jakość możliwych usług publicznych.
- ✓ **Stawiguda dynamiczna** oznacza bardzo dobre warunki do szybkiego rozwoju za sprawą aktywności mieszkańców oraz licznych działań administracji lokalnej i jednostek jej podległych, a także zalet położenia gminy na ważnych szlakach komunikacyjnych – drogowych i kolejowych.
- ✓ **Stawiguda opiekuńcza** – z troską podchodzimy do potrzeb naszych mieszkańców, pamiętając, że zmieniają się one zarówno z wiekiem, jak i wynikają z różnych sytuacji życiowych. W takim przekonaniu działa nasza administracja i jednostki gminne, dbając jednocześnie o wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.
- ✓ **skuteczność naszych zachęt** wynika z oferty licznych atrakcyjnych terenów inwestycyjnych dla biznesu, pod zabudowę mieszkaniową i aktywność turystyczną oraz kompleksowej obsługi administracji, która wykazuje się elastycznością, proaktywnym podejściem i wysokim poziomem profesjonalizmu. Nastawienie polityki rozwoju na nowoczesny i wiodący biznes, w tym przemysł 4.0, otwiera szerokie możliwości współpracy podmiotom gospodarczym działającym w gminie i w jej otoczeniu. Sprzyjają temu działania zwiększające dostępność komunikacyjną gminy (świetne połączenia drogowe, kolejowe i lotnicze).
- ✓ **położenie „na początku Warmii”** i w bezpośrednim sąsiedztwie Mazur pozwala nam skutecznie wykorzystywać walory historyczne, dbając jednocześnie o wartości tkwiące w tradycji.

3. Wnioski z diagnozy strategicznej

Wnioski dotyczące uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju gminy Stawiguda zostały przygotowane w oparciu o dokument „Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda”. Dane zawarte w Diagnozie i prezentowane w niniejszym rozdziale pochodzą głównie z zasobów GUS.

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne – kluczowe wnioski

3.1.1. Krajowe i europejskie trendy rozwojowe

Na podstawie krajowych i europejskich trendów rozwojowych w perspektywie 2050 roku¹ wskazane zostały kluczowe zjawiska, które już do 2030 roku będą miały istotny wpływ na gminę Stawiguda (Tabela 1). Siła wpływu została określona w oparciu o specyficzne uwarunkowania wewnętrzne gminy.

Tabela 1. Trendy i ich potencjalny wpływ na gminę Stawiguda

Siła wpływu na gminę	Grupa trendów
bardzo silny	wzrost udziału społeczeństwa cyfrowego, wzrost zastosowania sztucznej inteligencji
silny	wzrost automatyzacji pracy, wzrost liczby wykorzystywanych źródeł energii, wzrost popytu na energię, częstsze występowanie zjawisk ekstremalnych, wzrost emisji gazów cieplarnianych, wzrost napięć politycznych między krajami
raczej silny	spadek bezpieczeństwa cybernetycznego, wzrost cyfryzacji gospodarki, spadek znaczenia UE, spadek znaczenia demokracji wśród systemów politycznych

Źródło: *Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda*, s. 11.

3.1.2. Krajowe dokumenty strategiczne

Z analizy krajowych dokumentów strategicznych, tj. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, płyną następujące wnioski:

1. Obecnie prowadzona polityka krajowa zminimalizowała wsparcie kierowane do dużych miast, na rzecz koncentracji polityki na obszarach wiejskich.
2. Gmina Stawiguda terytorialnie przynależy do krajowego OSI – Polska Wschodnia (szerzej: rozdział 6.2).
3. Obszar Strategicznej Interwencji Polska Wschodnia objęty jest kontynuacją programu „Program Polska Wschodnia+”.
4. Obecnie prowadzona polityka krajowa zwiększa nacisk na współpracę i kształtowanie powiązań funkcjonalnych w przestrzeni.
5. Część działań realizowanych w ramach polityki krajowej ukierunkowanych jest na obszary wiejskie nieobjęte OSI.

¹ Trendy zostały opracowane w ramach prac nad Koncepcją Rozwoju Kraju 2050 (Dziemianowicz, Jurkiewicz 2023a).

3.1.3. Dokumenty ponadlokalne

Analiza dokumentów ponadlokalnych, tj. Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030, Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyn 2030+ - Nowe wyzwania oraz dokumentu Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur 2021-2027, prowadzi do następujących wniosków:

1. Gmina Stawiguda znajduje się w granicach dwóch OSI wyznaczonych na poziomie regionalnym: MOF Olsztyna oraz Tygrys warmińsko-mazurski (szerzej: rozdział 8).
2. Gmina Stawiguda objęta jest założeniami strategii MOF Olsztyna, co związane jest m.in. ze ścisłą współpracą gmin w zakresie zwiększania dostępności do usług publicznych czy rozwoju systemu transportowego MOF.
3. MOF Olsztyna będzie mógł realizować działania w szczególności w ramach pięciu celów szczegółowych zapisanych w FEWiM 2021-2027.

3.2. Uwarunkowania wewnętrzne

3.2.1. Walory przyrodnicze i cechy położenia gminy

Najważniejsze dane i informacje o walorach przyrodniczych i cechach położenia gminy Stawiguda:

1. Ponad połowę powierzchni (55%) gminy Stawiguda stanowią lasy.
2. Jeziora zajmują blisko 14% powierzchni gminy.
3. Obszary chronione stanowią 82% powierzchni gminy.
4. Gmina Stawiguda jest częścią Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna.
5. Gmina położona jest w otoczeniu szlaków komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym i krajowym (DK nr 51, S7).
6. Bliskość Olsztyna powoduje zjawisko intensywnej suburbanizacji.
7. Gmina Stawiguda leży na pograniczu historycznej Warmii.

Przedstawione powyżej informacje i dane statystyczne są podstawą do sformułowania kluczowych wniosków strategicznych, istotnych z punktu widzenia kształtowania kierunków dalszego rozwoju gminy (Tabela 2).

Tabela 2. Wnioski z diagnozy strategicznej – walory przyrodnicze i cechy położenia gminy

Obszar	Kluczowe wnioski z diagnozy
Uwarunkowania przyrodnicze	A. Stanowiące znaczną część powierzchni gminy lasy i obszary wodne są istotne pod względem zachowania bioróżnorodności gminy. Jednocześnie posiadają one istotny wpływ na jakość życia i ofertę rekreacyjną obszaru B. Obszary chronione mogą być rozpatrywane zarówno w kontekście atutów, jak i wyzwań dla władz lokalnych.
Bliskość Olsztyna	A. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Olsztyna należy traktować jako znaczącą szansę rozwojową dla gminy z uwagi na: ponadlokalne funkcje, które pełni Olsztyn, szybką możliwość

	dojazdu do stolicy regionu, lokalizację ważnych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy oraz dość stały wzrost liczby mieszkańców – głównie z kierunku Olsztyna. B. Stawiguda ma potencjał na dalszy rozwój funkcji logistycznej w skali MOF Olsztyna, ale i całego województwa. C. Zjawisko suburbanizacji jest pozytywne dla gminy ze względu na przyrost liczby mieszkańców, jednak stanowi również wyzwanie w kontekście polityki przestrzennej.
Początek Warmii	A. Bogate walory historyczne, kulturowe i turystyczne Warmii stanowią jednocześnie potencjał gminy, jak i silną konkurencję ze strony innych obszarów. B. Położenie gm. Stawiguda na początku Warmii i wśród innych gmin o istotnym potencjale turystycznym stwarza możliwości współpracy w zakresie utworzenia wspólnej oferty rekreacyjno-turystycznej.

Źródło: *Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda* (po modyfikacjach).

3.2.2. Integracja różnorodności

Najważniejsze dane i informacji w zakresie integracji różnorodności gminy Stawiguda:

1. W 2023 roku gminę Stawiguda zamieszkiwały 14 693 osoby, a obszar charakteryzuje wysoka dynamika wzrostu liczby ludności.
2. Wzrost liczby ludności wynika zarówno z dodatniego salda migracji, jak i wysokiego przyrostu naturalnego.
3. W gminie występuje niższy niż w sąsiednich gminach odsetek seniorów w ogólnej liczbie ludności.
4. Gminę charakteryzuje wysoka frekwencja wyborcza, ale relatywnie niewielka liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych.

Przedstawione powyżej informacje i dane statystyczne są podstawą do sformułowania kluczowych wniosków strategicznych, istotnych z punktu widzenia kształtowania kierunków dalszego rozwoju gminy (Tabela 3).

Tabela 3. Wnioski z diagnozy strategicznej – integracja różnorodności

Obszar	Kluczowe wnioski z diagnozy
Wspólnota lokalna	A. Koncentracja zintensyfikowanego napływu ludności do części miejscowości gminy (zwłaszcza Jaroty i Bartąg) w naturalny sposób ukierunkowuje rozwój funkcji mieszkaniowej tego obszaru. B. Intensywny napływ ludności do gminy Stawiguda skutkuje niskim odsetkiem osób starszych i relatywnie młodym społeczeństwem gminy. C. Taka struktura społeczna powinna wiązać się z intensyfikacją polityki ukierunkowanej na potrzeby wszystkich grup społecznych.
Kapitał społeczny i zaufanie	A. Gmina Stawiguda posiada potencjał do rozwoju kapitału społecznego i wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego. Wzmacnianie tego kapitału powinno odbywać się poprzez działania ukierunkowane na rozwój relacji w ramach tzw. poczwórnej helisy. B. Poziom nasycenia organizacjami pozarządowymi nie odbiega od innych porównywanych gmin, zatem kluczowe wydaje się takie ich wspieranie, by w jak największym stopniu przyczyniały się do realizacji potrzeb społeczności lokalnej.

Źródło: *Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda* (po modyfikacjach).

3.2.3. Szanse rozwojowe mieszkańców

Najważniejsze dane i informacje w zakresie szans rozwojowych mieszkańców gminy Stawiguda:

1. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w 2022 roku 1,65%.
2. Istotny rynek pracy dla mieszkańców gm. Stawiguda stanowi miasto Olsztyn.
3. Gminę charakteryzuje wysoka na tle otoczenia liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców (w 2022 roku 124) oraz ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców (146).
4. W strukturze podmiotów gospodarczych dominują mikroprzedsiębiorstwa.
5. W 2022 roku do przedszkoli uczęszczało 74% dzieci w wieku 3-6 lat.
6. Dostępność do szkół podstawowych jest na niskim poziomie na tle otoczenia gminy.
7. Gminę charakteryzuje wysoka dostępność do oferty kulturalnej.
8. Dostępność miejsc noclegowych jest wyższa niż przeciętnie w MOF Olsztyna.
9. Mieszkańcy gminy Stawiguda najczęściej wybierają samochód jako główny środek swojej komunikacji, rzadziej wskazują na transport zbiorowy, co ma wynikać z braku możliwości bezpośredniego dotarcia do celu podróży.
10. W gminie występuje dobra dostępność do usług opieki zdrowotnej.
11. Znacząco spada liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.
12. W gminie intensywnie rozwija się rynek mieszkaniowy.
13. Udział terenów pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni gminy jest niski (10%).
14. Większość mieszkańców gminy korzysta z kanalizacji i wodociągów (odpowiednio 95,2 i 99,9% - 2023 r.).
15. Gminę charakteryzuje relatywnie (względem najbliższego otoczenia) niska dostępność do internetu szerokopasmowego².

Przedstawione powyżej informacje i dane statystyczne są podstawą do sformułowania kluczowych wniosków strategicznych, istotnych z punktu widzenia kształtowania kierunków dalszego rozwoju gminy (Tabela 4).

Tabela 4. Wnioski z diagnozy strategicznej – szanse rozwojowe mieszkańców

Obszar	Kluczowe wnioski z diagnozy
Miejsca pracy	A. Gmina Stawiguda posiada wysoki potencjał gospodarczy, oparty w znacznym stopniu na małej przedsiębiorczości.

² Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

	B. Polityka proinwestycyjna i poszukiwanie inwestorów oferujących większą liczbę miejsc pracy pozwolą na zmniejszenie zależności od Olsztyna w zakresie rynku pracy.
Edukacja	A. Mieszkańcy gminy Stawiguda mają obecnie dobre warunki do rozwoju na różnych szczeblach edukacji. Braki wynikające z wielkości i wiejskiego charakteru gminy rekompensowane są przez bliskość Olsztyna (szkoły średnie i wyższe). B. Wskaźniki świadczące o pozytywnych zjawiskach demograficznych (wzrost liczby ludności, a jednocześnie także uczniów) w gminie powinny znaleźć przełożenie na politykę edukacyjną i rozwój potrzebnej infrastruktury, dostosowanej do rosnących potrzeb.
Kultura	A. Gmina Stawiguda cechuje się dobrą dostępnością bazy kulturalnej, co może podnosić jej atrakcyjność dla nowych mieszkańców. B. Liczne zabytki w połączeniu z walorami przyrodniczymi mogą stanowić spójną i zintegrowaną ofertę turystyczną.
Możliwości wypoczynkowe	A. Mieszkańcy oraz odwiedzający gminę Stawiguda mają korzystne warunki do aktywnego spędzania wolnego czasu.
Mobilność	A. Dalszy rozwój komunikacji zbiorowej powinien brać pod uwagę potrzeby mieszkańców w zakresie docelowych destynacji podróży, aby zachęcić ich do wyboru komunikacji publicznej.
Bezpieczeństwo publiczne	A. Biorąc pod uwagę różne wskaźniki w zakresie poziomu bezpieczeństwa, należy stwierdzić, że gmina Stawiguda jest bezpiecznym miejscem do życia.
Zachęty dla nowych mieszkańców, przedsiębiorców, turystów	A. Gmina Stawiguda cechuje się bardzo dobrą dostępnością mieszkań na 1000 mieszkańców, a także bardzo wysokimi wskaźnikami dostępności wodociągów i kanalizacji. To nie tylko atuty podnoszące atrakcyjność zamieszkania na terenie gminy, ale także aspekty stanowiące tzw. miękkie czynniki lokalizacji. B. Podniesienie konkurencyjności gminy Stawiguda wymaga działań strategicznych w zakresie polityki przestrzennej gminy, a także poprawy dostępności do internetu.

Źródło: *Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda* (po modyfikacjach).

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT przygotowana jest w sposób tradycyjny, tzn. mocne i słabe strony, to cechy gminy, zaś szanse i zagrożenia stanowią cechy otoczenia.

Tabela 5. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
- korzystne położenie i dobra dostępność komunikacyjna (bliskość Olsztyna i portu lotniczego w Szymanach k. Szczytna) - bogactwo walorów przyrodniczych - relatywnie młode społeczeństwo - atrakcyjność turystyczna - atrakcyjność inwestycyjna - dostępność infrastruktury wodno-kanalizacyjnej - dostępność usług edukacyjnych - zróżnicowana oferta kulturalna skierowana do różnych grup wiekowych (GOK) - duża aktywność społeczna seniorów - wzrastająca działalność organizacji zrzeszających kobiety (Koła Gospodyń Wiejskich) - dostęp do publicznej opieki zdrowotnej - duża aktywność pomocy społecznej (GOPS) - wysoka aktywność zawodowa mieszkańców połączona z przedsiębiorczością (przedsiębiorstwa generujące miejsca pracy) - duże zdolności pozyskiwania środków zewnętrznych na inwestycje - dodatnie saldo migracji (wzrost liczby mieszkańców) - dodatni przyrost naturalny - wysoka aktywność organizacji pozarządowych oraz gminnych klubów sportowych	- nierówność w dostępie do infrastruktury teleinformatycznej - niewystarczający stopień pokrycia MPZP - ograniczony dostęp do linii brzegowej jezior - słabo rozwinięta sieć gazowa w niektórych częściach gminy - obszary chronione jako bariery rozwoju przestrzennego - słaba jakość dróg w miejscowościach usytuowanych na peryferiach sołectw (kolonie) - rozproszona zabudowa mieszkalna wpływająca na ład i zagospodarowanie przestrzenne (problemy z doprowadzeniem do gospodarstw domowych instalacji wodno-kanalizacyjnej oraz dróg publicznych) - ograniczona dostępność infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej (słaba baza noclegowa) - ograniczona możliwość dostosowania opieki przedszkolnej i żłobkowej do zmieniających się trendów demograficznych
Szanse	Zagrożenia
- bliskość Olsztyna (usługi wyższego rzędu świadczone przez stolicę województwa) jako głównego ośrodka gospodarczego regionu - rozwój przedsiębiorczości dzięki dostępności komunikacyjnej - rozwój technologii - kontrolowany rozwój sztucznej inteligencji - cyfryzacja i automatyzacja gospodarki - rozwój energetyki i wzrost liczby źródeł energii - możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych wsparcie funduszami europejskimi (z poziomu kraju i województwa) - możliwości współpracy w ramach MOF Olsztyna - wzrastająca tendencja zmiany miejsca zamieszkania z miasta do wsi - dobre kontakty międzygminne i międzyregionalne - promocja gminy – „Szlak św. Warmii”	- bliskość Olsztyna (presja suburbanizacyjna) - spadek bezpieczeństwa cybernetycznego - zjawiska ekstremalne, negatywne zmiany klimatyczne - spadek znaczenia Unii Europejskiej - spadek znaczenia demokracji wśród systemów politycznych - sytuacja geopolityczna (konflikt Rosja – Ukraina) wzrost napięć między krajami (przedłużająca się wojna w Ukrainie, zagrożenie ze strony Rosji) - zwiększenie zadań gmin bez zapewnienia źródeł finansowania rządowego - wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców - wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych - odpływ wykwalifikowanej kadry, atrakcyjność ofert pracy dla wykształconej młodzieży poza regionem

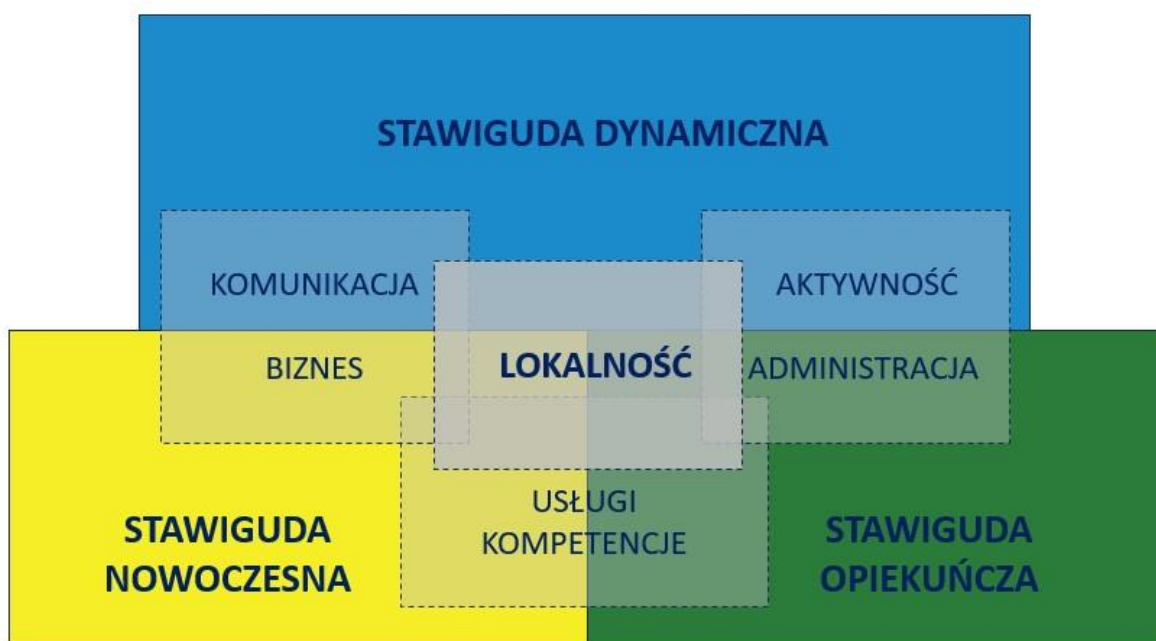
5. Cele rozwoju

5.1. Koncepcja układu celów strategicznych

W wizji gminy Stawiguda do 2030 roku określono trzy główne przymioty, które mają ją charakteryzować w tej perspektywie czasowej. Zatem w 2030 r. Stawiguda będzie dynamiczna, nowoczesna i opiekuńcza. Wychodząc od zapisów wizji rozwoju, określone zostały cztery obszary strategiczne, powstające w ramach punktów styczności dynamiczności, nowoczesności oraz opiekuńczości, co następnie pozwoliło na wytyczenie celów strategicznych i kierunków działań (Rysunek 1):

1. **Stawiguda nowoczesna i opiekuńcza** – na styku nowoczesności oraz opiekuńczości kluczowe obszary tematyczne to usługi i kompetencje, dlatego w tym obszarze strategicznym Stawiguda to gmina, która uwzględnia potrzeby wszystkich mieszkańców oraz zapewnia nowoczesne usługi i edukację.
2. **Stawiguda nowoczesna i dynamiczna** – na styku nowoczesności i dynamiczności główne obszary to komunikacja oraz biznes, dlatego w tym obszarze strategicznym Stawiguda to gmina, która wykorzystuje walory komunikacyjne dla rozwoju biznesu, wdraża ideę *smart village*, dzięki nowym technologiom i zapewnia konkurencyjne miejsca pracy dzięki przyciągnięciu inwestycji.

Rysunek 1. Tematyczne obszary styku – w kierunku celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne.

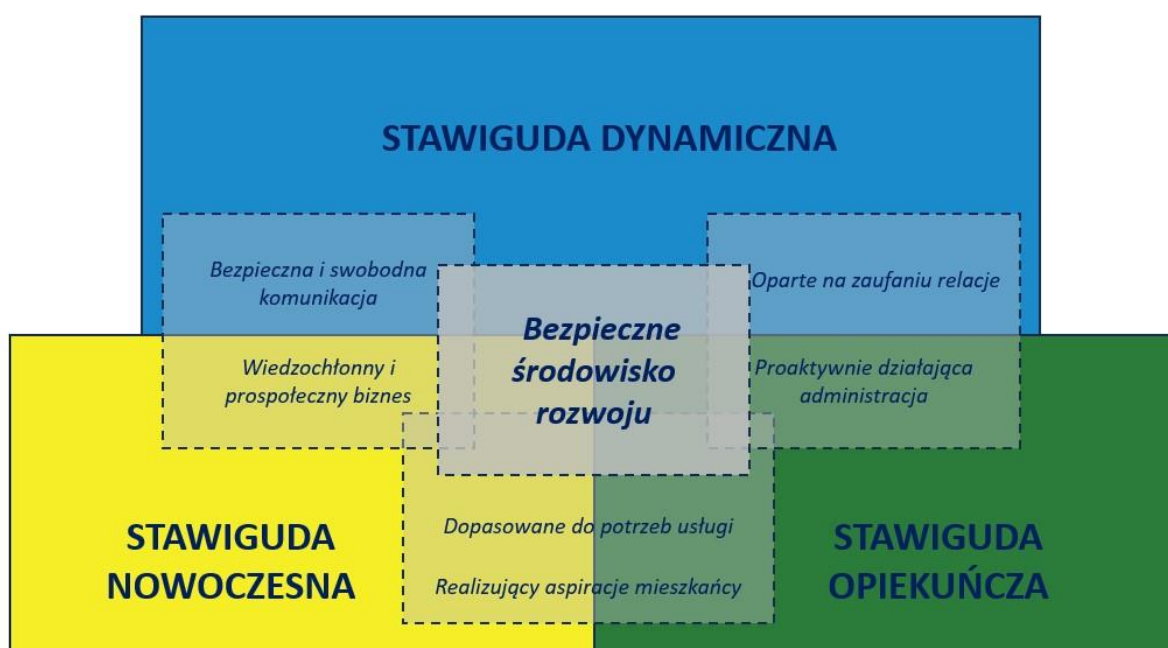
3. **Stawiguda opiekuńcza i dynamiczna** – na styku opiekuńczości i dynamiczności kluczowa jest aktywność oraz postawa administracji, dlatego w tym obszarze strategicznym Stawiguda zapewnia wysoki poziom administracji lokalnej, która pomaga stworzyć warunki do rozwoju

mieszkańców oraz stymuluje aktywność mieszkańców, odpowiadając na ich potrzeby rozwojowe i wspierając ich działania.

4. **Stawiguda nowoczesna, opiekuńcza i dynamiczna** – na styku nowoczesności, opiekuńczości oraz dynamiczności kluczowe są te wszystkie cechy gminy, które decydują o jej wyjątkowości, co określone zostało jednym słowem „lokalność”. W tym obszarze strategicznym Stawiguda wykorzystuje swój potencjał, aby rozwijać się w sposób zrównoważony i zgodnie z ideą *smart village* oraz dba o swoje walory przyrodnicze i kulturowe.

Ze wskazanych powyżej obszarów tematycznych wynika siedem celów strategicznych (Rysunek 2).

Rysunek 2. Cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne.

5.2. Wymiar przestrzenny, społeczny i gospodarczy celów

Opisane powyżej cele strategiczne mają zarówno społeczny, gospodarczy, jak i przestrzenny wymiar. W tej części wskazano główne założenia wynikające z realizacji poszczególnych obszarów (Tabela 6), a szczegółowo zostały one opisane przy każdym z celów strategicznych. Poszczególne cele mają charakter horyzontalny, zatem nawet jeśli reprezentują głównie jeden z poniższych wymiarów, to oddziałują również na wszystkie pozostałe.

Tabela 6. Wymiar przestrzenny, społeczny i gospodarczy celów

Obszar	Kluczowe założenia celów
społeczne	stanowią odpowiedź na potrzeby różnych grup społecznych (w tym m.in. mieszkańców, przedsiębiorców, NGO)
gospodarcze	są ukierunkowane na rozwój gospodarczy w sposób bezpośredni (np. poprzez przyciąganie inwestorów), jak i pośredni – np. przez rozwój usług dla mieszkańców gminy czy wzrost poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców,
przestrzenne	- są oparte na walorach przyrodniczych i przestrzennych gminy, - wskazują na działania, które będą realizowane w przestrzeni gminy bądź w powiązaniu z innymi jednostkami terytorialnymi.

Źródło: opracowanie własne

5.3. Cel strategiczny „Dopasowane do potrzeb usługi”

Cel strategiczny „**Dopasowane do potrzeb usługi**” adresowany jest do wszystkich grup społecznych, które przejawiają zróżnicowane potrzeby. Zapewnienie wysokiej jakości życia związane jest z dostępem do usług na najwyższym poziomie. W tym celu zwrócono uwagę na takie zagadnienia, jak bezpieczeństwo publiczne, usługi sportowe i rekreacyjne, ochrona zdrowia oraz edukacja. Wszystkie wskazane typy usług odnoszą się do osób w różnym wieku, jednak szczególną uwagę zwrócono na grupę ludzi starszych, których liczba w gminie Stawiguda – choć relatywnie wolniej niż w innych gminach – będzie w kolejnych latach rosła.

5.3.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Dopasowane do potrzeb usługi” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Bezpieczeństwo publiczne:

- monitoring gminy,
- utworzenie i wdrażanie strategii bezpieczeństwa,
- współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne,
- rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach.

B. Sport i rekreacja:

- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- organizacja i wsparcie klubów sportowych oraz innych organizacji działających na rzecz aktywności mieszkańców.

C. Opieka zdrowotna:

- inwestycje w gminny ośrodek zdrowia,
- inwestycje w nowy sprzęt medyczny,
- zapewnienie defibrylatorów AED w przestrzeni publicznej,

- działania na rzecz wykwalifikowanej kadry pracowników medycznych (lekarze specjaliści, pielęgniarki),
- wprowadzanie nowych usług medycznych,
- profilaktyka i promocja zdrowia mieszkańców (w tym seniorów), w tym działania przeciwko uzależnieniom i zapobiegania przemocy,
- zapewnienie dostępu do bezpłatnych usług medycznych finansowanych ze środków publicznych (umowa z NFZ).

D. Edukacja:

- poprawa dostępności do przedszkoli publicznych,
- rozwój szkolnictwa podstawowego, w tym rozbudowa szkół i wyposażenie w nowoczesny sprzęt,
- rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych / pozaszkolnych.
- organizacja wyjazdów dla dzieci i młodzieży w ramach zielonej szkoły,
- stypendia naukowe dla młodzieży.

5.3.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Dopasowane do potrzeb usługi” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 7).

Tabela 7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Dopasowane do potrzeb usługi”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost dostępności do usług publicznych, • wzrost poziomu jakości życia i zadowolenia mieszkańców, • wzrost liczby mieszkańców gminy,
gospodarcze	• wzrost liczby podmiotów gospodarczych oferujących określony typ usług, • wzrost poziomu kapitału ludzkiego od najmłodszych lat,
przestrzenne	• wzrost liczby usług w przestrzeni gminy, • bardziej równomierne rozmieszczenie różnego typu usług w przestrzeni gminy, • poprawa dostępności przestrzennej do usług publicznych.

Źródło: opracowanie własne.

5.4. Cel strategiczny „Realizujący aspiracje mieszkańcy”

Cel strategiczny „Realizujący aspiracje mieszkańcy” jest odpowiedzią na potrzeby edukacyjne zgłaszane przez mieszkańców gminy. Wysoka jakość edukacji ma wzmacniać szanse rozwojowe społeczności lokalnej, jak i tworzyć im bezpieczne środowisko rozwoju. Cel skoncentrowany jest wokół edukacji wykraczającej poza jej formalne szczeble i ma wzmacniać kompetencje, które są potrzebne na rynku pracy, w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, jak i w codziennym życiu.

5.4.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Realizujący aspiracje mieszkańcy” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Zawody przyszłości:

- dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb osób młodych w zakresie przyszłego rynku pracy w gminie,
- współpraca z biznesem w celu popularyzowania nowoczesnych miejsc pracy w gminie,

B. Edukacja technologiczna:

- podnoszenie kompetencji mieszkańców w zakresie korzystania z nowych technologii,

C. Przedsiębiorczość:

- podnoszenie kompetencji mieszkańców w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej,

D. Edukacja ekologiczna:

- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony i poszanowania środowiska przyrodniczego,

E. Aktywizacja seniorów:

- rozwój oferty aktywizującej osoby starsze,

F. Edukacja dla bezpieczeństwa:

- zwiększenia świadomości mieszkańców w zakresie zagrożeń i reagowania,
- edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy, w tym obsługi defibrylatorów,
- promocja bezpiecznych zachowań.

5.4.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Realizujący aspiracje mieszkańcy” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 8).

Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Realizujący aspiracje mieszkańcy”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost liczby mieszkańców gminy, • wzrost liczby osób korzystających z oferty edukacyjnej w gminie, • wzrost poziomu jakości życia i zadowolenia mieszkańców,
gospodarcze	• wzrost poziomu kapitału ludzkiego od najmłodszych lat, dostosowanego do potrzeb przedsiębiorców, • wzrost liczby osób prowadzących własną działalność gospodarczą,
przestrzenne	• wzrost liczby świadomych zachowań w przestrzeni środowiska przyrodniczego gminy, • wzrost poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni gminy.

Źródło: opracowanie własne.

5.5. Cel strategiczny „Wiedzołłonny i prospołeczny biznes”

Cel strategiczny „Wiedzołłonny i prospołeczny biznes” opiera się na założeniu rozwoju nowoczesnej gospodarki (w tym przemysłu 4.0). Nowoczesna gospodarka gminy ma rozwijać się dzięki przyciąganiu inwestorów, co możliwe jest poprzez rozwój systemu zachęt i innych istotnych z punktu widzenia przedsiębiorców czynników lokalizacji. Gospodarka ma rozwijać się także dzięki wsparciu lokalnej społeczności i jej przedsiębiorczości. Prospołeczny biznes to także taki biznes, który uwzględnia potrzeby lokalnej społeczności.

5.5.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Wiedzołłonny i prospołeczny biznes” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Ekonomia społeczna:

- wsparcie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych,
- wsparcie rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu i współpracy społeczno-biznesowej,

B. Innowacje:

- wspieranie rozwoju firm inwestujących w innowacje,

C. Przestrzeń dla biznesu:

- wydzielanie stref gospodarczych,
- utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.
- inwestycje w otwartą przestrzeń (typu open space – miejsca do pracy zdalnej).

D. Przedsiębiorczość:

- promocja postaw przedsiębiorczych,
- rozwój systemu zachęt promocyjno-organizacyjnych dla biznesu,
- wsparcie rozwoju małej przedsiębiorczości,
- wsparcie dla funkcjonujących w gminie przedsiębiorstw,
- utworzenie elektronicznej bazy lokalnych przedsiębiorców,
- rozwój przedsiębiorczości o wysokim stopniu specjalizacji.
- utworzenie domu rzemiosł zapomnianych.

5.5.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Wiedzołłonny i prospołeczny biznes” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 9).

Tabela 9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Wiedzołłonny i prospołeczny biznes”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	- wzrost liczby mieszkańców gminy, - wzrost liczby miejsc pracy odpowiadających na potrzeby mieszkańców, - rozwój ekonomii społecznej,
gospodarcze	- wzrost liczby nowoczesnych i innowacyjnych firm inwestujących w gminie, - wzrost liczby osób prowadzących własną działalność gospodarczą,
przestrzenne	- rozwój przestrzeni dostępnej dla przedsiębiorców, - wzrost powierzchni zajętych terenów inwestycyjnych w gminie.

Źródło: opracowanie własne.

5.6. Cel strategiczny „Swobodna i bezpieczna komunikacja”

Cel strategiczny „Swobodna i bezpieczna komunikacja” to cel przekrojowy przez różne typy komunikacji. Uwzględniono w nim zarówno komunikację w rozumieniu poprawy dostępności fizycznej do różnych miejsc na terenie gminy, jak i poza nią, a także komunikację cyfrową, która ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, w tym dostępu do pracy zdalnej. Głównym założeniem jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy, przy wykorzystaniu jej potencjału wynikającego z położenia na ważnych szlakach.

5.6.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Swobodna i bezpieczna komunikacja” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Cyfryzacja:

- działania na rzecz wzrostu dostępności internetu poprzez nowe technologie,
- wsparcie rozwoju infrastruktury dostępowej do darmowego internetu,
- **rozbudowa sieci światłowodowej,**

B. Ścieżki rowerowe:

- tworzenie nowych ścieżek i tras oraz modernizacja istniejących,
- wspieranie rozwiązań ułatwiających komunikację rowerową,

C. Komunikacja zbiorowa:

- **integracja systemów komunikacyjnych (w tym kompatybilność komunikacji gminnej z komunikacją miejską),**
- stworzenie sieci komunikacyjnej,
- zwiększenie liczby połączeń i częstotliwości kursów autobusowych,
- rozwój ekologicznego transportu,
- **zwiększenie liczby przystanków i zatok autobusowych,**

D. Bezpieczeństwo komunikacyjne:

- poprawa bezpieczeństwa drogowego,
- wprowadzanie rozwiązań służących uspokajaniu ruchu drogowego,
- monitoring i oznakowania miejsc niebezpiecznych,
- poprawa bezpieczeństwa kolejowego,
- bezpieczne przejścia dla pieszych,

E. Infrastruktura drogowa:

- poprawa jakości infrastruktury drogowej,
- rozwój infrastruktury drogowej,
- współpraca z gminami ościennymi na rzecz rozwoju infrastruktury drogowej,

F. Infrastruktura towarzysząca:

- oświetlenie dróg i ciągów pieszo-rowerowych,
- tworzenie i poprawa istniejących chodników oraz poboczy,
- tworzenie stacji ładowania pojazdów elektrycznych,
- utrzymywanie dróg i chodników,
- tworzenie i rozwój infrastruktury przesiadkowej, typu P&R oraz B&R,
- tworzenie parkingów/stojaków barier dla rowerów,

G. Kolej:

- współpraca z PKP w celu rozwoju komunikacji zbiorowej,
- współpraca w ramach aglomeracji olsztyńskiej w celu poprawy jakości podróży koleją,
- zagospodarowanie terenu wokół budynku PKP,
- organizacja kolei podmiejskiej i jej skomunikowanie z innymi środkami transportu (m.in. poprzez tworzenie infrastruktury przesiadkowej),

H. Łądownisko:

- rozwój infrastruktury łądowniska i terenów przyległych dla zapewnienia bezpieczeństwa i ruchu biznesowego.

5.6.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Swobodna i bezpieczna komunikacja” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 10).

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Swobodna i bezpieczna komunikacja”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost liczby mieszkańców gminy,

	- wzrost poziomu jakości życia i zadowolenia mieszkańców, - wzrost liczby osób korzystających z transportu zbiorowego,
gospodarcze	poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez zwiększenie jej dostępności komunikacyjnej,
przestrzenne	- poprawa fizycznej dostępności wewnętrznej i zewnętrznej, - rozwój szlaków komunikacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

5.7. Cel strategiczny „Proaktywnie działająca administracja”

Cel strategiczny „**Proaktywnie działająca administracja**” opiera się na działaniach związanych z polepszaniem jakości funkcjonowania lokalnej administracji publicznej. Poprawa funkcjonowania struktur lokalnego samorządu ma odbywać się poprzez działania związane zarówno z efektywną realizacją podstawowych zadań samorządu gminnego (np. planowanie przestrzenne), jak i rozwojem nowoczesnych i dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych form komunikacji.

5.7.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Proaktywnie działająca administracja” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Planowanie przestrzenne:

- uzupełnianie MPZP,
- polityka przestrzenna ukierunkowana na ograniczanie kosztów suburbanizacji,
- rozwój polityki mieszkaniowej,
- strefowanie rozwoju,
- integracja funkcji,

B. Zarządzanie finansami:

- działania w zakresie polityki podatkowej,
- równomierne finansowanie potrzeb,
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych,
- wsparcie finansowe inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców,

C. E-urząd:

- zwiększanie zakresu spraw urzędowych obsługiwanych zdalnie,
- rozwój platformy do komunikacji dwustronnej z mieszkańcami,
- poprawa funkcjonowania i użyteczności strony internetowej Urzędu Gminy,

D. Obsługa i informacja:

- rozwój obsługi przedsiębiorców,

- pomoc osobom starszym i z niepełnosprawnościami w załatwianiu spraw urzędowych,

E. Synchronizacja działań:

- rozwój współpracy między urzędem, sołectwami i organizacjami pozarządowymi
- informacja i wzajemna komunikacja wewnątrz administracji,

F. Podnoszenie kompetencji administracji publicznej:

- szkolenia podnoszące jakość świadczenia usług dla mieszkańców, w szczególności z wykorzystaniem nowoczesnych technologii,

- szkolenia podnoszące kompetencje mieszkańców w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

5.7.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Proaktywnie działająca administracja” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 11).

Tabela 11. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Proaktywnie działająca administracja”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost jakości obsługi mieszkańców przez urząd,
gospodarcze	• wzrost jakości obsługi przedsiębiorców przez urząd,
przestrzenne	• efekty realizacji działań związanych z planowaniem przestrzennym (w tym zwiększenie powierzchni MPZP, zarządzanie suburbanizacją, strefowanie i integracja funkcji).

Źródło: opracowanie własne.

5.8. Cel strategiczny „Oparte na zaufaniu relacje”

Cel strategiczny „Oparte na zaufaniu relacje” nawiązuje do wskazanych w wizji: kapitału społecznego oraz zaufania jako głównych fundamentów trwałych więzi społecznych. Działania podejmowane w ramach realizacji tego celu skoncentrowane są wokół takich tematów, jak: rozwój społeczeństwa obywatelskiego, integracja różnych grup społecznych, współpraca czy budowanie wspólnoty opartej na różnorodności będącej jedną z cech charakterystycznych gminy.

5.8.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Oparte na zaufaniu relacje” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Społeczeństwo obywatelskie:

- wsparcie organizacji pozarządowych i innych grup społecznych,
- wspieranie partycypacji i udziału w konsultacjach społecznych,
- włączanie różnych grup społecznych w procesy rozwojowe i wsparcie ich działań,
- rozwój obiegu informacji, komunikacji oraz monitoringu społecznego,

- wsparcie wolontariatu i działań charytatywnych,

B. Integracja i włączenie społeczne:

- działania miękkie i infrastrukturalne,
- integracja różnorodności społecznej, w tym różnych grup społecznych,
- integracja osiedlowa, w tym w **otwartej przestrzeni**,
- tworzenie i rozwój miejsc aktywności lokalnej (świetlice wiejskie w każdym sołectwie, organizacja wydarzeń, ogrody społeczne, animatorzy kultury),

C. Współpraca:

- rozwój współpracy międzygminnej (gminy sąsiednie, polskie i zagraniczne),
- rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej,
- rozwój współpracy „międzyszczeblowej” w samorządzie i uwzględnienie potrzeb różnych sołectw,
- **rozwój współpracy między sołectwami**,
- rozwój współpracy ze społecznością lokalną,
- rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi,

D. Budowanie wspólnoty:

- budowanie tożsamości wśród napływowych mieszkańców,
- wydarzenia ukierunkowane na budowanie i wzmacnianie wspólnoty.

5.8.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Oparte na zaufaniu relacje” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 12).

Tabela 12. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Oparte na zaufaniu relacje”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost poziomu integracji społecznej, • wzrost poziomu poczucia wspólnoty społecznej, • wzrost aktywności społecznej, • poprawa relacji międzyludzkich,
gospodarcze	• rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym z przedstawicielami biznesu,
przestrzenne	• rozwój infrastruktury służącej integracji, • rozwój miejsc aktywności lokalnej.

Źródło: opracowanie własne.

5.9. Cel strategiczny „Bezpieczne środowisko rozwoju”

Cel strategiczny „Bezpieczne środowisko rozwoju” opiera się na założeniu podtrzymania i rozwoju lokalnej specyfiki gminy Stawiguda, która wynika z jej walorów przyrodniczych, jak i historycznych.

Jednocześnie, zadbane środowisko przyrodnicze i kulturowe stanowią główne czynniki rozwojowe gminy. Cel ma zatem charakter łączący działania związane z ochroną lokalnego potencjału, jak i wspierające jego efektywny rozwój. Kluczowe jest zatem bezpieczeństwo środowiskowe, zrównoważenie wykorzystania i ochrony zasobów, a także działania wspierające bezpieczne dla środowiska usługi oraz infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną.

5.9.1. Kierunki działań i działania

W ramach celu „Bezpieczne środowisko rozwoju” wyróżnione zostały następujące kierunki działań oraz przypisane do nich konkretne działania:

A. Gospodarka obiegu zamkniętego:

- promocja GOZ,
- wspieranie kompostowania odpadów,
- promocja idei zero waste,

B. Zeroemisyjność:

- promocja i inwestycje w odnawialne źródła energii (fotowoltaika, biogazownia, energia wodna),
- inwestowanie w nowoczesne i „czyste technologie”,

C. Bezpieczeństwo energetyczne:

- wspieranie rozwoju linii energetycznych,
- promowanie i wsparcie wykorzystania nowoczesnych źródeł energii i jej magazynowania na wypadek kryzysów energetycznych,

D. Infrastruktura techniczna:

- rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (kanalizacja, oczyszczalnie, wodociągi, gazociąg, ujęcia wody),

E. Ochrona środowiska przyrodniczego:

- monitorowanie i kontrole czystości,
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi i wewnętrznymi na rzecz poprawy efektywności zarządzania wodami i lasami,
- ~~wdrożenie działań zapobiegających wycince lasów,~~
- ~~egzekwowanie naruszeń w zakresie zmiany rzeźby terenu,~~
- zrównoważona polityka zarządzania nadwodnymi terenami gminnymi,

F. Gospodarka wodna:

- wspieranie melioracji rowów, cieków wodnych,
- odbudowanie naturalnych zbiorników wodnych,

-
- wspieranie działań na rzecz małej retencji,
 - **zachowanie i ochrona oczek wodnych,**
 - wspieranie inwestycji w ogrody deszczowe,
 - zapewnienie bezpieczeństwa ujęć wody pitnej,

G. Tereny zieleni i rekreacji:

- nasadzenia zieleni i pielęgnacja terenów zieleni,
- **zachowanie alei przydrożnych,**
- rozwój małej infrastruktury,
- rozwój terenów dla biernego i aktywnego wypoczynku,
- **rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,**

H. Turystyka:

- rozwój turystyki zrównoważonej i z poszanowaniem środowiska przyrodniczego,
- rozwój turystyki aktywnej i opartej o lokalne zasoby (woda, lokalna żywność, idea jadalnego krajobrazu),
- urządzenie miejsc do wypoczynku nad wodą,
- rozwój małej architektury turystycznej,
- promocja gminy i jej marki oraz produktów lokalnych,
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach turystycznych,
- **rozwój infrastruktury dla sportów wodnych,**
- **zagospodarowanie linii brzegowej jezior i terenów wokół nich z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i zachowaniem dostępności dla różnych grup,**

I. Dziedzictwo kulturowe:

- dbałość o tradycyjną architekturę regionu,
- **zachowanie walorów tradycyjnej warmińskiej wsi (wielkość działek, formy budynku),**
- poszanowanie walorów historycznych,
- wzmacnianie wiedzy mieszkańców,
- promocja kuchni regionalnej,
- rozwój lokalnego rolnictwa i lokalnych produktów stanowiących dziedzictwo kulinarne.

5.9.2. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Osiągnięcie celu „Bezpieczne środowisko rozwoju” będzie skutkowało rezultatami w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (Tabela 13).

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań w celu „Bezpieczne środowisko rozwoju”

Obszar	Oczekiwane rezultaty planowanych działań
społeczne	• wzrost liczby mieszkańców korzystających z walorów środowiskowych i kulturowych gminy,
gospodarcze	• wzrost liczby turystów,
przestrzenne	• rozwój infrastruktury ekologicznej, • rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

Źródło: opracowanie własne.

6. Wymiar przestrzenny realizacji Strategii

6.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

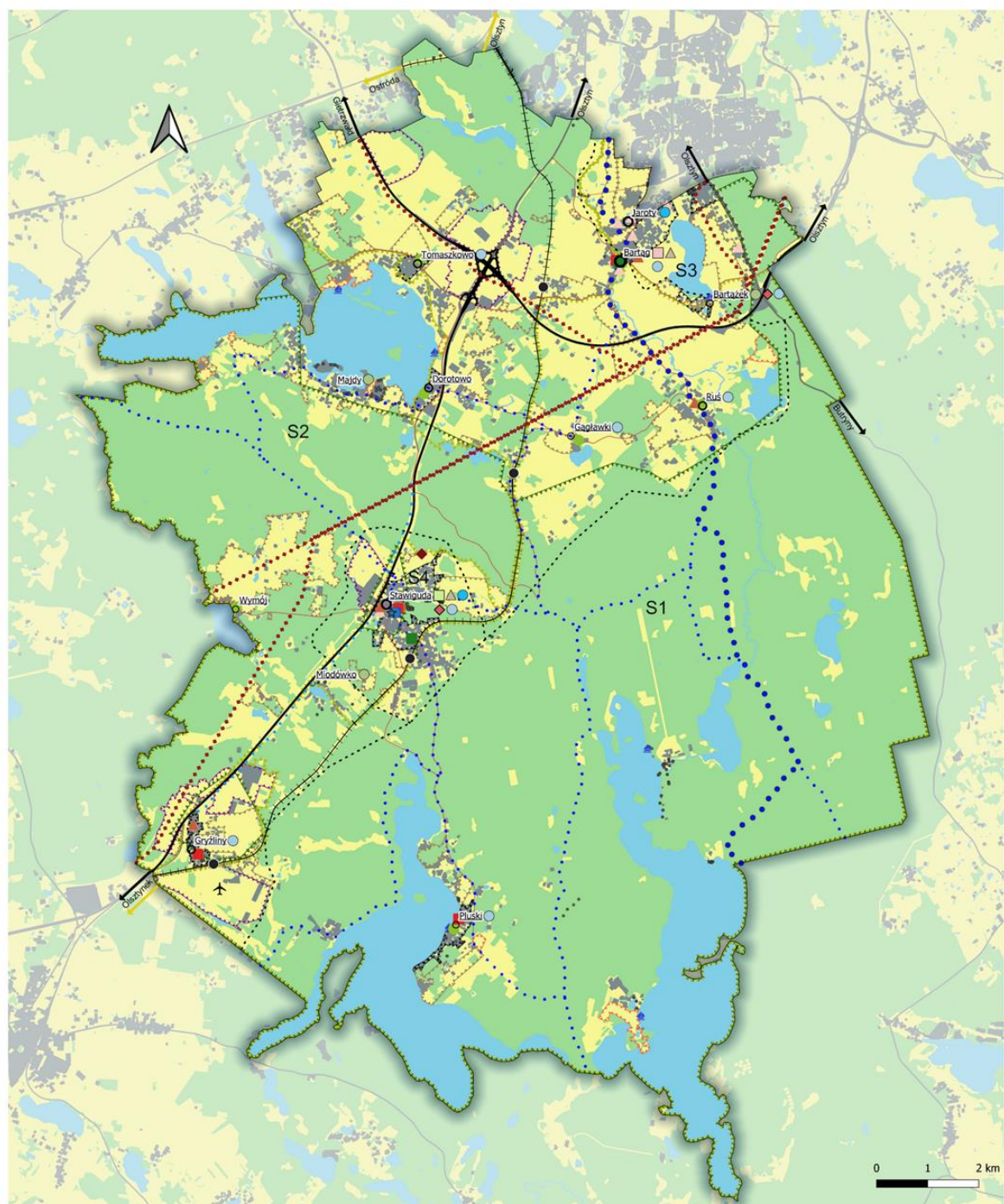
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Stawiguda ma za zadanie zobrazować docelowy obraz przestrzeni gminy w 2030 roku. Zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572) model jako układ elementów składowych przestrzeni powinien zawierać (Mapa 1):

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

W polityce przestrzennej gminy Stawiguda (*Studium...*) wyróżnione zostały cztery strefy określające główne kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów, które również zostały uwzględnione jako integralna część modelu:

- Strefa Południowa (S1) – na obszarze tej strefy realizowane są funkcje turystyczne, rekreacyjne (wsie Pluski, Zielonowo, Rybaki, Łańsk) oraz mieszkaniowe (wsie Pluski, Zielonowo, Rybaki). Główny walor tej części gminy stanowią zasoby środowiska przyrodniczego oraz kulturowego.
- Strefa Centralna (S2) – koncentruje przede wszystkim funkcję mieszkaniową (wsie: Dorotowo, Tomaszkowo, obręby Wymój, Bartąg, Ruś, Gągławki i Gryżliny) oraz działalność gospodarczą zlokalizowaną w obszarze węzłów drogi krajowej nr 51. Jako uzupełnienie funkcji tej części gminy traktowane są funkcje rekreacyjne.
- Strefa Północna (S3) – obszar bezpośrednio sąsiadujący z m. Olsztyn i stanowiący strefę koncentracji zabudowy mieszkaniowej (obręb Bartąg, Jaroty, obszar wokół jeziora Bartążek).
- Strefa Stawiguda (S4) – obejmujący funkcje miejscowości gminnej Stawiguda, tj. mieszkaniowe, usługowe i administracyjne.

Mapa 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Stawiguda do 2030 roku

□ Granice gm. Stawiguda Struktura sieci osadniczej gminy ☆ Siedziba gminy Miejscowości sołectkie (prognoza liczby ludności do 2030 r.) ○ 3790 - 5741 ○ 1024 - 3789 ○ 363 - 1023 ○ 202 - 362 ○ 133 - 201 --- Strefy polityki przestrzennej (S1-S4) Przeznaczenie terenu □ Granice obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej □ Tereny aktywności gospodarczej □ Tereny przeznaczone pod funkcję mieszkaniową □ Tereny przeznaczone pod funkcję turystyczną rekreacyjną	■ Tereny zurbanizowane ■ Wody powierzchniowe ■ Tereny z przewagą gruntów rolnych ■ Tereny przyrodnicze z przewagą lasów Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej ● Gminny Ośrodek Kultury ● Świetlice ● Świetlice - inwestycja ● Przystań, kąpielisko, plaża ● Oczyszczalnia ścieków ● Oczyszczalnia ścieków - inwestycja ● Stacje uzdatniania wody ● Zakład opieki zdrowotnej ● Zakład opieki zdrowotnej - inwestycja ● Komisariat policji ● Ochotnicza straż pożarna ● Ochotnicza straż pożarna - inwestycja ● Szkoły podstawowe ● Szkoły podstawowe - inwestycja ● Przedszkola	● Gminny Ośrodek Kultury ● Świetlice ● Świetlice - inwestycja ● Przystań, kąpielisko, plaża ● Oczyszczalnia ścieków ● Oczyszczalnia ścieków - inwestycja ● Stacje uzdatniania wody ● Linie energetyczne wysokiego napięcia Komunikacyjny system gminy — Drogi krajowe — Drogi wojewódzkie — Drogi powiatowe — Droga powiatowa - inwestycja — Most na Łynie - inwestycja	→ Kierunek zewnętrznych powiązań drogowych — Linie kolejowe ● Przystanki kolejowe → Kierunek zewnętrznych powiązań kolejowych ● Najważniejsze lokalne trasy rowerowe ● Trasy rowerowe - inwestycja ● Międzyregionalna trasa rowerowa ● Ciągi ruchu pieszego i rowerowego System powiązań przyrodniczych w gminie □ Obszary objęte powierzchniami formami ochrony przyrody □ Korytarze ekologiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k, projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda* oraz Google Maps.

6.1.1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Kluczowe ustalenia oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zostały przygotowane w oparciu o założenia polityki przestrzennej zapisane w projekcie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda*, część z nich jest z nimi całkowicie tożsamy. Poniższe zestawienie ustaleń i rekomendacji bazuje na liście zasad wynikających z Art.6. ust. 3 pkt 4. *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572).

Zasady dotyczące ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

a. Ustalenia:

- Zachowanie i wspieranie systemów przyrodniczych;
- Ochrona drzewostanu;
- Ochrona cieków i zbiorników wodnych;
- Ochrona terenów zieleni;
- Ochrona obszarów i obiektów chronionych występujących na terenie gminy;
- Dbanie o dobry stan jakości powietrza w gminie;

b. Rekomendacje:

- Dbanie o ciągłość istniejących korytarzy ekologicznych;
- Kompensacja w przypadku zaistnienia redukcji przyrodniczego zasobu gminy, np. poprzez wycinkę drzew;
- Nasadzenia roślinności wzdłuż szlaków komunikacyjnych;
- Zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych;
- Lokalizowanie obiektów uciążliwych dla środowiska poza terenami prawnie chronionymi;
- Prowadzenie stałego nadzoru nad obiektami uciążliwymi dla środowiska;
- Poprawa retencji wód opadowych;
- Stosowanie w inwestycjach technologii przepuszczających wodę;
- Zachowanie terenów podmokłych i wodnych;
- Edukacja mieszkańców w zakresie prośrodowiskowego planowania przestrzeni;
- Promowanie idei ekoturystyki w gminie;
- Wyznaczanie pasów ochronnych wzdłuż linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zasady dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

a. Ustalenia:

- Ochrona obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków;
- Ochrona stanowisk archeologicznych wpisanych do Wykazu Stanowisk Archeologicznych;

-
- Ochrona układów ruralistycznych miejscowości gminnych;
- b. Rekomendacje:
- Prowadzenie prac remontowych na obiektach wpisanych do ewidencji zabytków z poszanowaniem ich wartości estetycznej i historycznej;
 - Ochrona obiektów zabytkowych w dokumentach planistycznych;
 - Niwelowanie skutków ew. wandalizmu;
 - Unikanie wprowadzania zabudowy na tereny, na których są stanowiska archeologiczne;
 - Dbanie o zachowanie historycznego charakteru miejscowości gminnych;
 - Wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej i/lub stref ochrony ekspozycji (szczególnie w miejscowościach Bartąg, Tomaszkowo, Dorotowo, Gryżliny, Miodówko i Wymój);
 - Utrzymanie wysokich wymagań przestrzennych dla nowopowstającej zabudowy na obszarach cennych kulturowo;
 - Objęcie programem rehabilitacji lub rewaloryzacji przestrzeni najbardziej zniekształconych;
 - Podjęcie próby renowacji najbardziej zniszczonych zabytków;

Zasady dotyczące kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- a. Ustalenia:
- Unikanie „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy;
 - Unikanie zmian funkcji terenów przyrodniczych na inne cele niż ich dotychczasowe;
 - przeznaczenie, jeśli nie jest to konieczne;
 - Lokalizowanie zabudowy produkcyjno-magazynowej w specjalnie do tego wyznaczonych skupiskach;
 - Traktowanie zabudowy usługowej jako ubogacenie terenów mieszkalnych i produkcyjno-magazynowych;
- b. Rekomendacje:
- Lokalizowanie nowej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejącej;
 - Uchwalanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach będących pod presją osadniczą;
 - Wprowadzanie skutecznych wytycznych dla zabudowy, jak i działek pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
 - Unikanie wkraczania zabudowy na tereny otwarte;
 - Wyłączenie spod inwestycji terenów lasów, terenów porośniętych zwartą roślinnością wysoką, terenów bagiennych, gleb pochodzenia organicznego, terenów zalewowych oraz zagrożonych osuwiskami;
 - Tworzenie zróżnicowanych stref intensywności zabudowy mieszkaniowo-usługowej z określonymi parametrami;
 - Lokalizowanie obiektów uciążliwych dla środowiska poza terenami prawnie chronionymi;
 - Dalsza kanalizacja obszarów przeznaczonych pod zabudowę oraz włączenie ich w gminny system oczyszczania ścieków;
 - Stosowanie w inwestycjach technologii przepuszczających wodę;

-
- Wprowadzanie adekwatnych wymagań dla nowopowstającej zabudowy na obszarach cennych kulturowo, takich jak kontynuacja tradycyjnych form zabudowy, m.in. skala zabudowy, geometria dachów;
 - Tworzenie miejsc aktywności lokalnej;

Zasady dotyczące lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

- a. Ustalenia:
 - Lokalizowanie obiektów w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych;
- b. Rekomendacje:
 - Przeprowadzenie dokładnych analiz mających na celu stwierdzenie konieczności realizacji takich obiektów;
 - Określenie strefy lokalizacji takich obiektów w dokumentach planistycznych;
 - Unikanie lokalizacji takich obiektów w pobliżu uciążliwych obiektów, np. oczyszczalni ścieków;
 - Preferowanie lokalizacji takich obiektów w Strefie Centralnej S2 oraz OSI Obszary Atrakcyjne Inwestycyjnie;

Zasady dotyczące lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- a. Ustalenia:
 - Lokalizowanie inwestycji w pobliżu skupisk ludności;
 - Unikanie lokalizowania takich inwestycji kosztem prywatnych właścicieli działek;
- b. Rekomendacje:
 - Unikanie lokalizacji takich obiektów w rezerwach przyrody, użytkach ekologicznych, lasach ochronnych, w pasie 100 m od naturalnych cieków i zbiorników wodnych oraz obszarów narażonych na osuwiska;
 - Przeprowadzenie dokładnych analiz mających na celu stwierdzenie konieczności realizacji takich obiektów lub potencjalnego miejsca ich zlokalizowania
 - Zasięganie opinii mieszkańców co do lokalizacji inwestycji;
 - Odpowiednie rekompensaty w razie ew. wywłaszczeń prywatnych właścicieli działek;

Zasady dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- a. Ustalenia:
 - Zachowanie i dbanie o dobry stan istniejących systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej;
 - Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (obszarów chronionych, lasów, cieków i zbiorników wodnych) przed wkraczaniem nowych inwestycji drogowych;
 - Dbanie o dobry dostęp mieszkańców do infrastruktury pieszej i rowerowej;
 - Dbanie o wysoki poziom jakości usług społecznych w gminie;
- b. Rekomendacje:
 - Prowadzenie systematycznych napraw dróg gminnych, ciągów pieszych i rowerowych;

-
- Lokalizowanie obiektów związanych z infrastrukturą drogową na terenach cennych przyrodniczo tylko w wypadku ważnego ich znaczenia dla systemu komunikacyjnego gminy;
 - Lokalizowanie tras dla ruchu pieszego i rowerowego z poszanowaniem walorów przyrodniczych gminy;
 - Systematyczne zwiększanie długości dróg rowerowych oraz ciągów pieszych w gminie;
 - Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie tworzenia nowych dróg rowerowych;
 - Dalsza kanalizacja obszarów przeznaczonych pod zabudowę oraz włączenie ich w gminny system oczyszczania ścieków;
 - Unikanie wprowadzania indywidualnych systemów odprowadzania ścieków;
 - Systematyczny rozwój dostępności mieszkańców do infrastruktury społecznej;
 - Unikanie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach pozbawionych dostępu do infrastruktury społecznej;
 - Rozwój sektora usług medycznych w gminie;
 - Rozwój sektora edukacyjnego w gminie (zwłaszcza edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej);
 - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w gminie;
 - Rozwój ekologicznego transportu;

Zasady dotyczące lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- a. Ustalenia:
 - Unikanie lokalizacji takich urządzeń na terenach cennych przyrodniczo;
- b. Rekomendacje:
 - Uwarunkowanie lokalizacji takich urządzeń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
 - Dopuszczenie tylko energii elektrycznej wytwarzanej ze światła słonecznego;
 - Ustalenie maksymalnej wysokości zabudowy;

Zasady dotyczące lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- a. Ustalenia:
 - Uwzględnienie przepisów dotyczących ochrony środowiska przy lokalizacji takich przedsięwzięć;
 - Ochrona ludności przed negatywnymi skutkami działalności takich przedsięwzięć;
- b. Rekomendacje:
 - Przeprowadzenie dokładnych analiz mających na celu stwierdzenie konieczności realizacji takich obiektów;
 - Stosowanie rozwiązań ograniczających wpływ przedsięwzięć na środowisko przyrodnicze;
 - Stosowanie technologii mających na celu uniknięcie rozprzestrzeniania się czynników powodujących uciążliwość i szkody;

Zasady dotyczące kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gmina nie ma charakteru rolniczego a na terenie gminy funkcjonują dwa gospodarstwa rolne oraz Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin Państwowego Instytutu Badawczego w Redzikowie, który dysponuje własnymi gruntami.

- a. Ustalenia:
 - Dążenie do utrzymania różnorodności biologicznej;
 - Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej;
- b. Rekomendacje:
 - Ograniczanie możliwości lokalizacji dużych ferm na terenie całej gminy;
 - Kompensacja w przypadku zaistnienia redukcji leśnego zasobu gminy, np. poprzez wycinkę drzew;
 - Utrzymanie dobrego stanu lasów w gminie;
 - Wykorzystanie turystycznego potencjału lasów, z poszanowaniem ich przyrodniczej wartości;

Zasady dotyczące kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- a. Ustalenia:
 - Stopniowe przekształcenie takich obszarów w celu poprawy ich jakości;
- b. Rekomendacje:
 - Przekształcenia terenów nieużytkowanych złóż kopalin;
 - Przekształcenia zabudowy produkcyjno-usługowej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej;
 - Poddanie rehabilitacji wymagających tego terenów mieszkaniowych, przede wszystkim terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
 - Usuwanie lub zmniejszenie ilości zanieczyszczeń na terenach wymagających remediacji.

Powiązanie z ustaleń i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w gminie z celami strategicznymi Stawiguda 2030

Opisane ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej zostały powiązane z celami strategicznymi, aby ukazać przestrzenny wymiar ich realizacji (Tabela 14). Poszczególne zasady i związane z nimi założenia polityki przestrzennej są rekomendowana do wdrożenia w ramach realizacji celów.

Tabela 14. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w kontekście celów strategicznych Stawiguda 2030

Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Zasady dotyczące ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu							
Zasady dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej							
Zasady dotyczące kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej							
Zasady dotyczące lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 i ...)							
Zasady dotyczące lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego							
Zasady dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej							
Zasady dotyczące lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW							
Zasady dotyczące lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko							
Zasady dotyczące kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej							
Zasady dotyczące kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji							

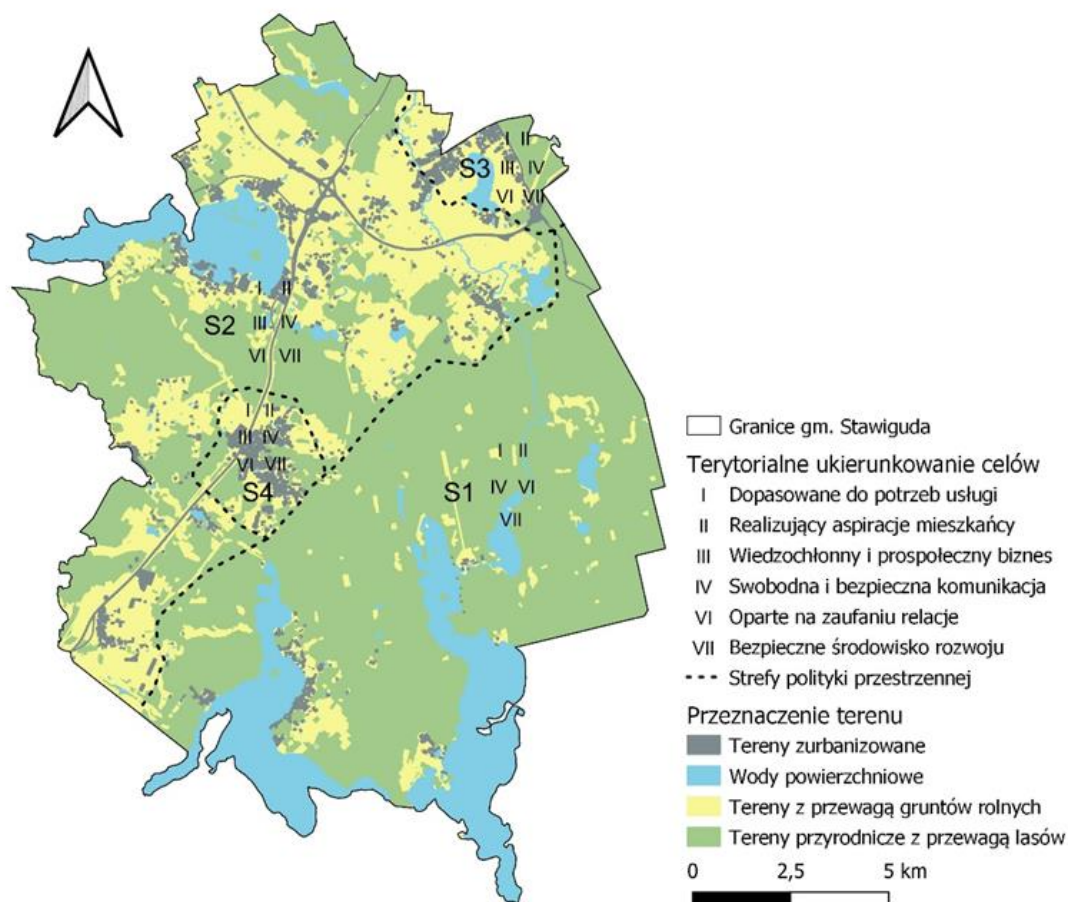
* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańcy, III – Wiedzochołny i prospołeczny biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

6.1.2. Przestrzenny wymiar realizacji celów strategicznych

Określone w SUIKZP gminy strefy polityki przestrzennej przekładają się na terytorializację poszczególnych celów strategicznych (Mapa 2). Zróżnicowany charakter poszczególnych stref powoduje, że wszystkie cele w różnym zakresie będą realizowane w większości obszarów. Wyjątkiem jest cel III – Wiedzochołny i prospołeczny biznes, który nie jest bezpośrednio przypisany do strefy S1, a także cel V – Proaktywnie działająca administracja, w przypadku którego terytorializacja ma charakter przekrojowy. Głównym, przekrojowym założeniem realizacji wszystkich celów strategicznych jest w miarę możliwości równomierny rozwój poszczególnych sołectw i miejscowości gminy.

Mapa 2. Przestrzenny wymiar realizacji celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k oraz projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda*.

6.1.3. Obszary strategicznej interwencji wewnątrz gminy

W strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna wyróżnione zostały następujące obszary strategicznej interwencji obejmujące swoimi granicami także gm. Stawiguda:

- OSI Infrastrukturalny Pierścień – koncentrujący się na atrakcyjności inwestycyjnej obszarów położonych m.in. wokół południowej obwodnicy Olsztyna;
- OSI Pasy zieleni – obejmujący obszary zieleni na terenie MOF;
- OSI Jeziora – obejmujący powierzchniowe zbiorniki wodne o powierzchni powyżej 1 ha i strefę 200 m wokół nich;
- OSI Przestrzeń mobilności – obejmujący przestrzeń wokół kluczowej infrastruktury transportowej.

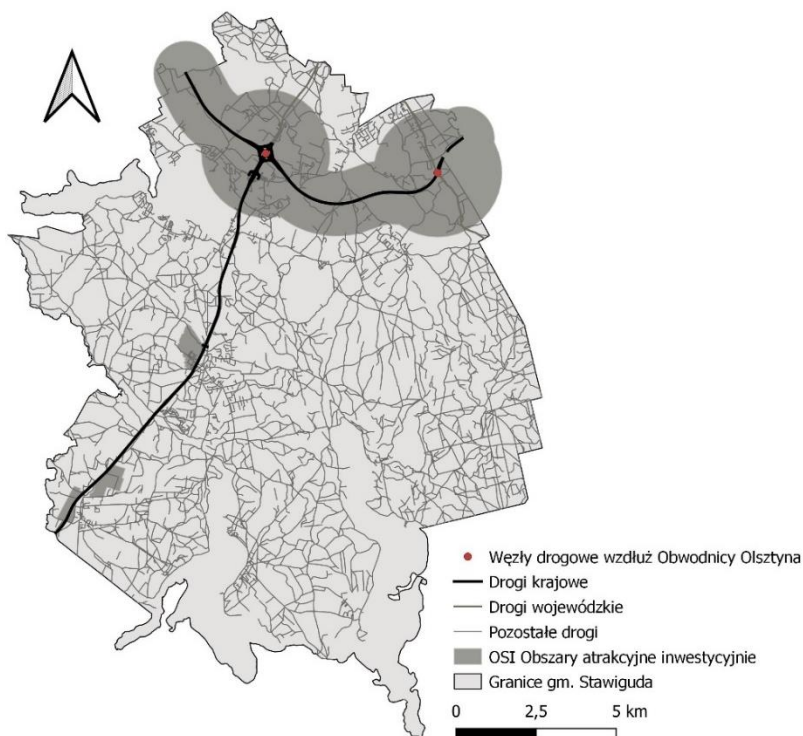
W ramach kontynuacji i zachowania spójności założeń przestrzennych Strategii Rozwoju Gminy Stawiguda ze strategią wyższego rzędu, tj. Strategią MOF Olsztyna 2030+, na poziomie lokalnym wytyczne zostały następujące obszary strategicznej interwencji:

- OSI Atrakcyjne Inwestycje – łączący obszar wytyczony w strategii MOF z innymi obszarami przeznaczonymi pod działalność gospodarczą w gm. Stawiguda;

- OSI Pasy zieleni – tożsamy z obszarem wytyczonym dla MOF;
- OSI Jeziora – tożsamy z obszarem wytyczonym dla MOF;
- OSI Przestrzeń mobilności – tożsamy z obszarem wytyczonym dla MOF.

Obszary **Atrakcyjne inwestycyjnie** (Mapa 3) obejmują tereny położone głównie w dwóch strefach polityki przestrzennej (S2 i S4), częściowo także w strefie S3.

Mapa 3. OSI Atrakcyjne inwestycyjnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

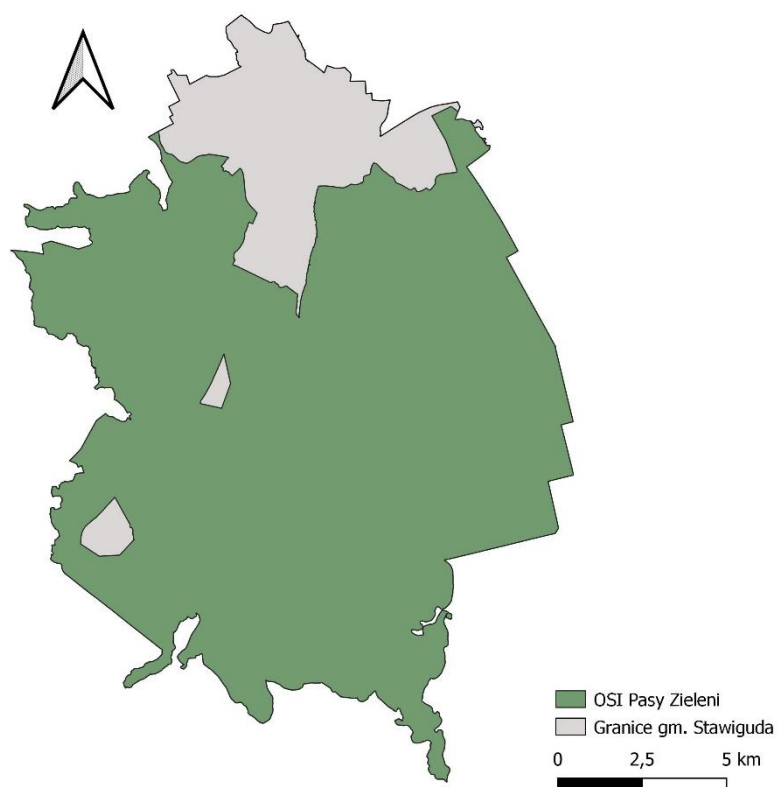
Są to obszary położone wzdłuż południowej obwodnicy Olsztyna, a także w miejscowościach Stawiguda i Gryżliny. W SUIKZP gminy tereny te zostały przeznaczone pod działalność gospodarczą. W tym OSI szczególnie intensywna powinna być realizacja celu III Wiedzechłonny i prospołeczny biznes.

Wśród kluczowych działań dla tego OSI można wskazać:

- działania na rzecz wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej,
- wspieranie kluczowych dla gminy branż,
- kształtowanie obszarów gospodarczych z poszanowaniem funkcji sąsiadujących z nimi terenów mieszkalnych i przyrodniczych.

OSI **Pasy zieleni** obejmują tereny zieleni w obszarze gminy (Mapa 4), do których należą obszary prawnie chronione i korytarze ekologiczne, tworzące system przyrodniczy gminy. Tzw. zielony pierścień jest fragmentem pasa zieleni przebiegającego także przez inne gminy miejskiego obszaru funkcjonalnego Olsztyna. W tym OSI szczególnie intensywna powinna być realizacja celu VII Bezpieczne środowisko rozwoju.

Mapa 4. OSI Pasy zieleni

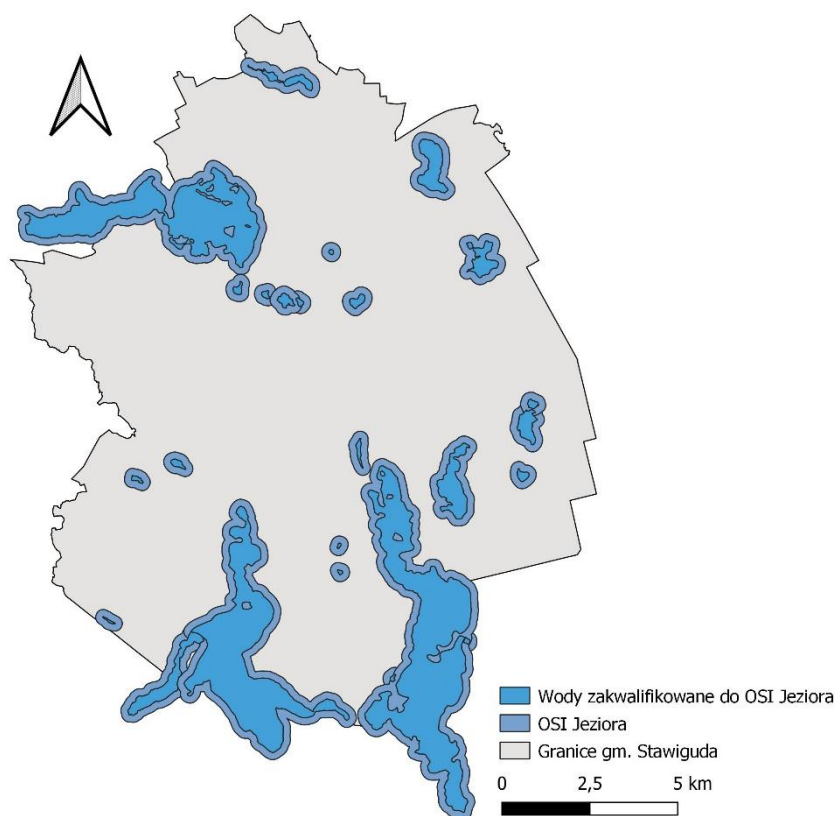
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Wśród kluczowych działań dla tego OSI można wskazać:

- działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie funkcji mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.

Do obszaru OSI **Jeziora** zaliczone zostały wszystkie główne zbiorniki wodne zlokalizowane na terenie gminy (Mapa 5), w tym m.in. trzy największe jeziora: Łańskie, Pluszne, Wulpińskie. Zgodnie z zapisami strategii MOF Olsztyna, kluczowe jest zadbanie także o strefę brzegową jezior, dlatego w OSI wytyczona została strefa 200 m wokół linii brzegowej. OSI Jeziora nie występuje tylko w strefie polityki przestrzennej S4. W tym OSI szczególnie intensywna powinna być realizacja celu VII Bezpieczne środowisko rozwoju.

Mapa 5. OSI Jeziora

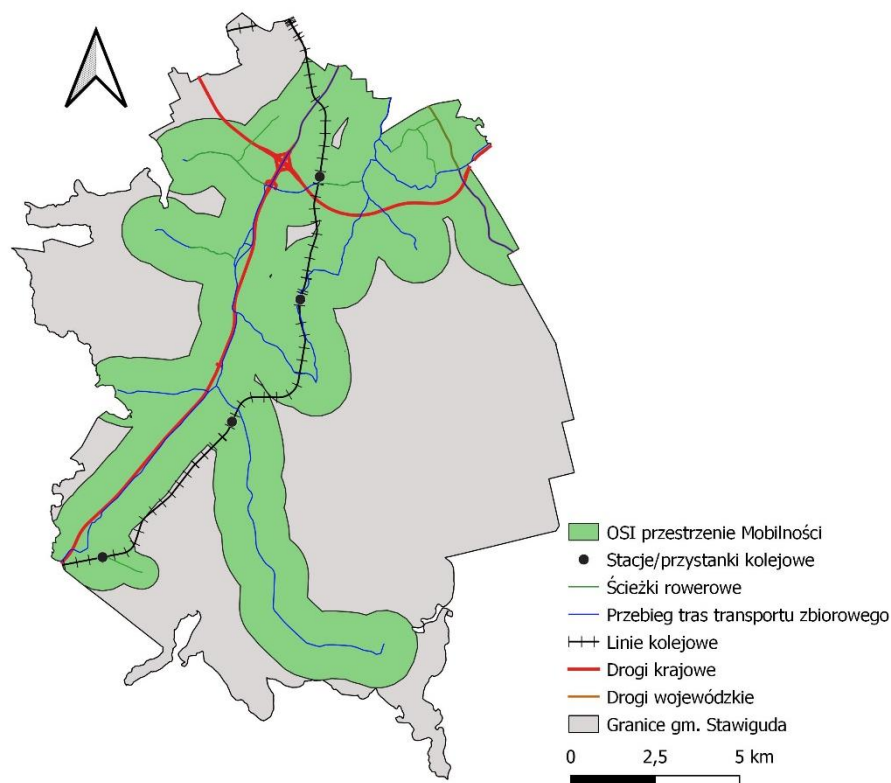
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Kluczowe działania dla tego OSI:

- działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego,
- ochrona istniejących korytarzy ekologicznych,
- kształtowanie funkcji mieszkalnych, turystycznych i rekreacyjnych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.

Do obszaru OSI **Przestrzenie mobilności** zaliczone zostały tereny zlokalizowane wokół głównych szlaków i elementów infrastruktury transportowej na terenie MOF (Mapa 6). Dalszy rozwój przestrzeni mobilności na terenie gminy Stawiguda powinien być zsynchronizowany z działaniami na terenie innych gmin MOF, a także rozwijać już istniejącą infrastrukturę. W tym OSI szczególnie istotna jest realizacja celu IV Swobodna i bezpieczna komunikacja.

Mapa 6. OSI Przestrzenie mobilności

Źródło: opracowanie własne.

Kluczowe działania dla tego OSI:

- intensyfikacja współpracy z m. Olsztyn w ramach rozwoju komunikacji zbiorowej,
- rozwój istniejących szlaków pieszych i rowerowych,
- poprawa dostępności drogowej i kolejowej.

6.2. Obszary strategicznej interwencji wynikające z dokumentów wyższego rzędu

Gmina Stawiguda zaklasyfikowana została do trzech obszarów strategicznej interwencji:

- Polska Wschodnia – OSI wskazany na poziomie krajowym (SOR i KSRR),
- OSI MOF Olsztyna oraz OSI Tygrys warmińsko-mazurski – oba OSI wskazane w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

6.2.1. Polska Wschodnia

Obszar strategicznej interwencji Polska Wschodnia został określony w dokumentach krajowych (SOR, KSRR) jako makroregion wymagający wsparcia rozwoju gospodarczego. Kontynuowane jest dotychczasowe wsparcie związane z dedykowaniem funduszy europejskich na cele związane z poprawą konkurencyjności gospodarczej. Jako główne cele interwencji przewidziano:

- poprawę atrakcyjności inwestycyjnej,
- podniesienie konkurencyjności regionalnych gospodarek,
- długofalowe pobudzenie aktywności ekonomicznej.

W ramach realizacji wskazanych powyżej celów przewidziano:

- rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości,
- zapewnienie spójności i dostępności terytorialnej makroregionu poprzez inwestycje w drogi i kolej,
- rozwój komunikacji miejskiej w stolicach województw Polski Wschodniej.

6.2.2. OSI MOF Olsztyna

W ramach rozwoju OSI MOF Olsztyna podejmowane działania są ukierunkowane na wszystkie cztery cele strategiczne wskazane w strategii rozwoju województwa (Tabela 15).

Tabela 15. Cele strategiczne Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 i oczekiwane efekty w OSI Tygrys warmińsko-mazurski – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Wzmocnione funkcje metropolitalne Olsztyna Silna pozycja we wdrażaniu przemysłu 4.0 Bardzo dobrze rozwinięte funkcje ośrodka akademickiego Liczne projekty współpracy sieciowej	Regionalne funkcje edukacyjne i wzmacniania zasobów pracy Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę edukacyjną Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (edukacyjne i usługi społeczne)
Inteligentna produktywność	Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje (biznes, nauka i otoczenie biznesu) Wysoka atrakcyjność zamieszkania w skali krajowej (praca, edukacja, możliwości wypoczynkowe) Rozwinięta przedsiębiorczość kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu	Rozwój powiązań funkcjonalnych w ramach MOF i z pozostałymi gminami powiatu olsztyńskiego Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę pracy
Kreatywna aktywność	Projekty społeczne w ramach np. ZIT będące inspiracją dla całego regionu Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej	Zacieśnianie współpracy w ramach MOF Rozwój powiązań funkcjonalnych w ramach MOF i z pozostałymi gminami powiatu olsztyńskiego
Mocne fundamenty	Olsztyn jako węzeł komunikacyjny o znaczeniu regionalnym Nowoczesna aglomeracyjna komunikacja publiczna	Wzrost wewnętrznej spójności komunikacyjnej MOF Poprawa połączeń z portem lotniczym Olsztyn-Mazury

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030 – Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, s. 62.

Planowane działania, które uwzględnione zostały w ramach tego OSI, skoncentrowane są wokół:

- poprawy konkurencyjności miasta rdzenia i jego obszaru funkcjonalnego, w zakresie gospodarczym, społecznym i komunikacyjnym,
- rozwoju powiązań funkcjonalnych i przestrzennych pomiędzy Olsztynem a pozostałymi gminami.

Wpisują się one bezpośrednio w następujące cele strategiczne i przypisany im zakres działań dla gminy Stawiguda: Swobodna i bezpieczna komunikacja, Wiedzochołny i prospołeczny biznes, Realizujący aspiracje mieszkańcy, a także Oparte na zaufaniu relacje.

6.2.3. OSI Tygrys warmińsko-mazurski

W ramach rozwoju OSI Tygrys warmińsko-mazurski podejmowane działania również są ukierunkowane na wszystkie cztery cele strategiczne wskazane w strategii rozwoju województwa (Tabela 16). Planowane działania, które uwzględnione zostały w ramach tego OSI, skoncentrowane są wokół:

- poprawy sfery gospodarczej regionu, w tym rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa,
- osiągania spójności terytorialnej obszaru, w tym w zakresie jego powiązań funkcjonalnych i rozwoju współpracy.

Wpisują się one bezpośrednio w następujące cele strategiczne i przypisany im zakres działań dla gminy Stawiguda: Swobodna i bezpieczna komunikacja, Wiedzochołny i prospołeczny biznes, Realizujący aspiracje mieszkańcy, a także Oparte na zaufaniu relacje.

Tabela 16. Cele strategiczne Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 i oczekiwane efekty w OSI Tygrys warmińsko-mazurski – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Rdzeń kompetencyjny regionu (3 główne ośrodki miejskie województwa) Wzmocnienie kompetencyjne organizacji oddziałujących na cały region	Zapobieganie wymywaniu mieszkańców z województwa
Inteligentna produktywność	Rozwój inteligentnych specjalizacji Przygotowanie najlepszych terenów inwestycyjnych	Wzrost powiązań funkcjonalnych wewnątrz obszaru Rozszerzanie oddziaływania na obszary sąsiednie
Kreatywna aktywność	Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej	
Mocne fundamenty	Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, głównie we wschodniej części	Spójność terytorialna regionu

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030 – Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, s. 61.

7. System realizacji strategii

7.1. Wytyczne do sporządzania dokumentów wdrożeniowych

Strategia będzie wdrażana poprzez działania gminy, zarówno bieżące, jak i o charakterze majątkowym, przy współpracy wszystkich sołectw oraz interesariuszy gminy, takich jak przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe. Element realizacji strategii mogą stanowić także programy wdrożeniowe opracowane dla poszczególnych celów strategicznych lub ich kompilacji. Potencjalne dokumenty wdrożeniowe do realizacji strategii powinny być opracowane zgodnie z następującymi zasadami:

- odpowiedzialności – wójt Gminy Stawiguda może powołać zespoły odpowiedzialne za ich opracowanie;
- włączenia społecznego – programy powinny zostać opracowane wspólnie z aktywnymi mieszkańcami gminy w sposób gwarantujący możliwość włączenia się w prace wszystkich chętnych interesariuszy;
- zrównoważonego rozwoju – programy powinny traktować specyfikę gminy, czyli jej środowisko przyrodnicze jak czynnik nadrzędny wobec innych zagadnień.

7.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Głównym źródłem finansowania realizacji strategii będzie budżet Gminy Stawiguda. Dochody budżetu gminy przekroczyły w ostatnich dwóch latach (2021-2022) kwotę 100 mln zł rocznie. Podobnie kształtują się wydatki budżetu, przy czym ok. 30% wydatków stanowią wydatki majątkowe, które są kluczowe dla realizacji strategii.

Zakłada się, że władze gminy będą dążyły do zagwarantowania stabilnego poziomu wydatków majątkowych, kontynuując wysoką aktywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Dlatego dodatkowymi, poza budżetem gminy, źródłami finansowania realizacji strategii będą:

- publiczne środki zagraniczne;
- publiczne środki krajowe;
- budżet samorządu województwa warmińsko-mazurskiego;
- środki prywatne.

7.3. System monitorowania

System monitorowania strategii gminy do 2030 roku obejmuje jeden ogólny wskaźnik, który ma służyć pomiarowi realizacji wszystkich celów strategicznych, a także po dwa wskaźniki przypisane do każdego z celów (Tabela 17). Wskaźniki oparte są na statystycznych źródłach danych (BDL GUS) lub pochodzą z zasobów gminy.

Tabela 17. Wskaźniki monitorowania celów strategicznych

Cele strategiczne (ogółem)				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Odsetek ludności gminy Stawiguda w ogólnej liczbie ludności powiatu olsztyńskiego	11	wzrost	%	BDL GUS
Cel strategiczny 1. Dopasowane do potrzeb usługi				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	73,7	wzrost	%	BDL GUS
Uczestnicy imprez na 1000 mieszkańców	593,0	wzrost	os.	BDL GUS
Cel strategiczny 2. Realizujący aspiracje mieszkańcy				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	124	wzrost	os.	BDL GUS
Cel strategiczny 3. Wiedzochlenny i prospołeczny biznes				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców	178	wzrost	podmioty	BDL GUS
Cel strategiczny 4. Swobodna i bezpieczna komunikacja				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Drogi dla rowerów na 100 km ²	8,57	wzrost	km/km ²	BDL GUS
Cel strategiczny 5. Proaktywnie działająca administracja				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Udział powierzchni objętej obowiązującymi MPZP	10,0	wzrost	%	BDL GUS
Cel strategiczny 6. Oparte na zaufaniu relacje				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Liczba nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	3	wzrost	podmioty	BDL GUS
Cel strategiczny 7. Bezpieczne środowisko rozwoju				
Wskaźnik	2022	2030	jednostka	źródło
Odsetek korzystających z kanalizacji	96,4	100	%	BDL GUS
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych	79,3	>100	%	BDL GUS

Źródło: opracowanie własne.

8. Spójność z dokumentami wyższego rzędu

Spójność celów rozwoju określonych dla gminy Stawiguda została przeanalizowana w odniesieniu do dokumentów strategicznych na poziomie ponadlokalnym, regionalnym oraz krajowym. Przy każdej z poniższych analiz brane były pod uwagę cele strategiczne

dla gminy Stawiguda oraz wybrany poziom kierunkowej części poszczególnych dokumentów wyższego rzędu.

8.1. Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna 2030+

Cele strategiczne dla gminy Stawiguda są spójne z celami określonymi dla całego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna. Każdy cel dla gm. Stawiguda znajduje odzwierciedlenie tematyczne w przynajmniej jednym z celów operacyjnych MOF Olsztyna (Tabela 18). Najbardziej skorelowany z założeniami strategii MOF jest cel „Bezpieczne środowisko rozwoju”, który zawiera w sobie zagadnienia podejmowane w każdym z celów strategicznych MOF, przy czym cel strategiczny 1. reprezentowany jest przez wszystkie cele.

Tabela 18. Spójność celów MOF Olsztyna z celami strategicznymi dla gminy Stawiguda

Cele MOF Olsztyna 2030+	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Cel strategiczny 1: Zrównoważone korzystanie z zasobów środowiskowych							
Efektywność energetyczna							
Sprawne systemy gospodarki komunalnej							
Adaptacja do zmian klimatu							
Środowisko przyrodnicze							
Środowisko kulturowe							
Cel strategiczny 2: Silne sieci powiązań życia społeczno-gospodarczego							
Przyjazne środowisko inwestycyjne							
Dostępność i bezpieczeństwo komunikacyjne							
Zrównoważona mobilność							
Rozwój dostępu do sieci szerokopasmowej							
Zrównoważona przestrzeń uwzględniająca dziedzictwo kulturowe							
Cel strategiczny 3: Nowoczesne usługi rozwojowe							
Cyfryzacja życia społeczno-gospodarczego							
Wsparcie na rzecz wysokich kwalifikacji							
Działania w kierunku wzrostu produktywności							
Usługi w obszarze zdrowia i pomocy społecznej							
Ożywienie sektora kreatywnego							

* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańców, III – Wiedzący i przedsiębiorczy biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju.

Źródło: opracowanie własne.

8.2. Warmińsko-mazurskie 2030

Strategia gminy Stawiguda zachowuje wysoką spójność z założeniami strategii Warmińsko-mazurskie 2030 (Tabela 19). Każdy z celów strategicznych jest tematycznie spójny z przynajmniej jednym z celów strategii rozwoju województwa. Najwyższy poziom spójności wykazuje cel „Bezpieczne środowisko rozwoju”, a także „Wiedzechłonny i prospołeczny biznes” oraz „Oparte na zaufaniu relacje”. Rozkład spójności celów z zagadnieniami podejmowanymi w strategii rozwoju województwa potwierdza horyzontalny charakter celów strategicznych dla gminy Stawiguda.

Tabela 19. Spójność celów strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 z celami strategicznymi dla gminy Stawiguda

Cele operacyjne Warmińsko-Mazurskie 2030	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Cel strategiczny: Kompetencje przyszłości							
Użyteczne kwalifikacje i kompetencje							
Nowoczesne usługi							
Profesjonalne organizacje							
Cel strategiczny: Inteligentna produktywność							
Satysfakcjonująca praca							
Inteligentna specjalizacja							
Wysoka konkurencyjność							
Cel strategiczny: Kreatywna aktywność							
Inspirująca twórczość							
Efektywna współpraca							
Ukształtowana tożsamość							
Cel strategiczny: Mocne fundamenty							
Silny kapitał społeczny							
Optymalna infrastruktura rozwoju							
Wyjątkowe środowisko przyrodnicze							

* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańcy, III – Wiedzechłonny i prospołeczny biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju.

Źródło: opracowanie własne.

Patrząc natomiast przez pryzmat założeń zapisanych w kontekście obszarów strategicznej interwencji, do których przypisana jest gmina Stawiguda, również należy zauważyć, że realizacja celów strategicznych strategii Stawiguda 2030 powinna przyczynić się do uzyskania oczekiwanych efektów w obu OSI wskazanych w dokumencie regionalnym (Tabela 20). Najsilniej wzmacniany jest cel strategiczny „Inteligentna produktywność” w kontekście OSI MOF Olsztyna, z którym w mniejszym lub większym zakresie związane są cztery cele dla Stawigudy.

Tabela 20. Spójność oczekiwanych efektów realizacji strategii Warmińsko-Mazurskie 2030

Nazwa OSI	Cele strategiczne Warmińsko-Mazurskie 2030	Oczekiwane efekty	Cele strategiczne Stawiguda 2030*
Tygrys warmińsko-mazurski	Kompetencje przyszłości	✓ Rdzeń kompetencyjny regionu (3 główne ośrodki miejskie województwa)	II, V
		✓ Wzmocnienie kompetencyjne organizacji oddziałujących na cały region	
MOF Olsztyna		✓ Wzmocnione funkcje metropolitalne Olsztyna	II, V, VI
		✓ Silna pozycja we wdrażaniu przemysłu 4.0	
		✓ Bardzo dobrze rozwinięte funkcje ośrodka akademickiego	

Nazwa OSI	Cele strategiczne Warmińsko- Mazurskie 2030	Oczekiwane efekty	Cele strategiczne Stawiguda 2030*
Tygrys warmińsko- mazurki	Inteligentna produktywność	✓ Liczne projekty współpracy sieciowej	III
		✓ Rozwój inteligentnych specjalizacji ✓ Przygotowanie najlepszych terenów inwestycyjnych	
MOF Olsztyna		✓ Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje (biznes, nauka i otoczenie biznesu) ✓ Wysoka atrakcyjność zamieszkania w skali krajowej (praca, edukacja, możliwości wypoczynkowe) ✓ Rozwinięta przedsiębiorczość kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu	I, II, III, VII
Tygrys warmińsko- mazurki	Kreatywna aktywność	✓ Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej	V, VI
MOF Olsztyna		✓ Projekty społeczne w ramach np. ZIT będące inspiracją dla całego regionu ✓ Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej	V, VI
Tygrys warmińsko- mazurki	Mocne fundamenty	✓ Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, głównie we wschodniej części	VII
MOF Olsztyna		✓ Olsztyn jako węzeł komunikacyjny o znaczeniu regionalnym ✓ Nowoczesna aglomeracyjna komunikacja publiczna	IV

* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańcy, III – Wiedzący i prospołeczny biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju.

Źródło: opracowanie własne.

8.3. Strategie krajowe

Niższy poziom spójności widoczny jest z zapisami dokumentów krajowych, co wynika z innego poziomu założeń zapisanych w tych dokumentach. W obu przypadkach – tj. zarówno zapisy Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jak i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – są spójne z zapisami strategii dla gminy Stawiguda (Tabela 21, Tabela 22).

W przypadku zapisów KSRR 2030, obszary, które zupełnie nie wykazują spójności z celami dla gminy Stawiguda, to obszary związane terytorialnie z wybranymi częściami kraju – tj. Śląsk oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Spośród celów gminy, tylko jeden – „Bezpieczne środowisko rozwoju” – nie wykazuje bezpośredniej spójności z zapisami KSRR.

Tabela 21. Spójność celów KSRR 2030 z celami strategicznymi dla gminy Stawiguda

Cele szczegółowe i kierunki interwencji KSRR 2030	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym							
Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo							
Zwiększanie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze							
Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska							
Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych							
Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów							
Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych							
Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego							
Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym							
Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach							
Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie							
Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem							
Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym							
Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych							
Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej							

* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańcy, III – Wiedzący i prospołeczny biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju.

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku zapisów SOR znaczna część spójnych ze sobą obszarów ma charakter spójności pośredniej. Zapisy takie związane są np. z prawem kształtowanym na poziomie krajowym, co znajduje się przełożenie na realizację celów gminy, jednak cele gminy w niewielkim stopniu wpływają na realizację celów krajowych. Wszystkie cele strategiczne gminy Stawiguda wykazują bezpośrednią lub pośrednią spójność z zapisami SOR.

Tabela 22. Spójność celów SOR z celami strategicznymi dla gminy Stawiguda

Cele szczegółowe i obszary strategiczne SOR	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Cel szczegółowy I							
Reindustrializacja							
Rozwój innowacyjnych firm							
Małe i średnie przedsiębiorstwa							
Kapitał dla rozwoju							
Ekspansja zagraniczna							
Cel szczegółowy II							
Spójność społeczna							
Rozwój zrównoważony terytorialnie							
Cel szczegółowy III							
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce							
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem							
E-państwo							

Cele szczegółowe i obszary strategiczne SOR	Cele strategiczne Stawiguda 2030*						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
Finanse publiczne							
Efektywność wykorzystania środków UE							
Obszary wspierające							
Kapitał ludzki i społeczny							
Cyfryzacja							
Transport							
Energia							
Środowisko							
Bezpieczeństwo narodowe							

* Cele strategiczne Stawiguda 2030: I – Dopasowane do potrzeb usługi, II – Realizujący aspiracje mieszkańcy, III – Wiedzący i przedsiębiorczy biznes, IV – Swobodna i bezpieczna komunikacja, V – Proaktywnie działająca administracja, VI – Oparte na zaufaniu relacje, VII – Bezpieczne środowisko rozwoju.

Źródło: opracowanie własne.

9. Strategiczna ocena środowiskowa i ewaluacja ex-ante

10. Literatura

Dziemianowicz W., Cybulska M., Goliński J., Żelazowski M., 2023, *Diagnoza uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych rozwoju gminy Stawiguda w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Stawiguda do 2030 roku*, Geoprofit, Warszawa.

Dziemianowicz W., Jurkiewicz I. (red.), 2023a, *Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy światowe*, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków

Dziemianowicz W., Jurkiewicz I. (red.), 2023b, *Megatrendy społeczno-gospodarcze w kontekście Koncepcji Rozwoju Kraju 2050. Trendy europejskie i krajowe*, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków

Eurostat, *Ageing Europe: looking at the lives of older people in the EU*, Luxembourg, 2020

Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (FEWiM), Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 2022 r.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Stawiguda 2021-2024.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy terytorialnie zrównoważony, 2019, Warszawa.

Plan Mobilności MOF Olsztyna do roku 2025, Olsztyn, 2017.

Przepływy ludności związane z zatrudnieniem, GUS, 2019.

Raport o stanie. Gminy Stawiguda za 2021 rok, 2022, Stawiguda.

Strategia MOF Olsztyna 2030+. Nowe Wyzwania, projekt, 2022, Olsztyn.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Warszawa.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stawiguda, projekt, 2023.

Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ustawa o samorządzie gminnym.

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, 2020, Olsztyn.

Wskaźniki dostępności terytorialnej mieszkańców Polski do wybranych obiektów użyteczności publicznej, GUS, 2019.

<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

<https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

<https://www.google.pl/maps>

<https://www.e-podroznik.pl/>

<https://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover>

<https://www.stawiguda.pl/>

<https://rankingi.rp.pl/rankingsamorzadow/2021>

<https://ssl->

kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/zpiob/forum_gmin_na_5/Strony/default.aspx

<https://www.stawiguda.pl/walory-przyrodnicze>

<https://www.stawiguda.pl/dane-statystyczne>

<https://www.gok.stawiguda.pl/dzialalnosc/klub-szczesliwego-czlowieka>

<https://www.stawiguda.pl/aktualnosci/544/internet-w-kazdym-domu-staje-sie-rzeczywistoscia>

<https://www.stawiguda.pl/aktualnosci/1629/relacja-z-wycieczki-seniorow-do-gdanska>

<https://spis.ngo.pl/warminsko-mazurskie-stawiguda-281411?cat%5B2898%5D=2899>

11. Spisy

TABELA 1. TRENDY I ICH POTENCJALNY WPŁYW NA GMINĘ STAWIGUDA	7
TABELA 2. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – WALORY PRZYRODNICZE I CECHY POŁOŻENIA GMINY	8
TABELA 3. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – INTEGRACJA RÓŻNORODNOŚCI	9
TABELA 4. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ – SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW	10
TABELA 5. ANALIZA SWOT	12
TABELA 6. WYMIAR PRZESTRZENNY, SPOŁECZNY I GOSPODARCZY CELÓW	16
TABELA 7. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „DOPASOWANE DO POTRZEB USŁUGI”	17
TABELA 8. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „REALIZUJĄCY ASPIRACJE MIESZKAŃCY”	18
TABELA 9. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „WIEDZOCŁONNY I PROSPOŁECZNY BIZNES”	20
TABELA 10. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „SWOBODNA I BEZPIECZNA KOMUNIKACJA”	21
TABELA 11. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „PROAKTYWNE DZIAŁAJĄCA ADMINISTRACJA”	23
TABELA 12. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „OPARTE NA ZAUFANIU RELACJE”	24
TABELA 13. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W CELU „BEZPIECZNE ŚRODOWISKO ROZWOJU”	27
TABELA 14. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W KONTEKŚCIE CELÓW STRATEGICZNYCH STAWIGUDA 2030	35
TABELA 15. CELE STRATEGICZNE STRATEGII WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030 I OCZEKIWANE EFEKTY W OSI TYGRYS WARMIŃSKO- MAZURSKI – PERSPEKTYWA 2030	41
TABELA 16. CELE STRATEGICZNE STRATEGII WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030 I OCZEKIWANE EFEKTY W OSI TYGRYS WARMIŃSKO- MAZURSKI – PERSPEKTYWA 2030	42
TABELA 17. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA CELÓW STRATEGICZNYCH	44
TABELA 18. SPÓJNOŚĆ CELÓW MOF OLSZTYNA Z CELAMI STRATEGICZNYMI DLA GMINY STAWIGUDA	45
TABELA 19. SPÓJNOŚĆ CELÓW STRATEGII WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030 Z CELAMI STRATEGICZNYMI DLA GMINY STAWIGUDA	46
TABELA 20. SPÓJNOŚĆ OCZEKIWANYCH EFEKTÓW REALIZACJI STRATEGII WARMIŃSKO-MAZURSKIE 2030	46
TABELA 21. SPÓJNOŚĆ CELÓW KSRR 2030 Z CELAMI STRATEGICZNYMI DLA GMINY STAWIGUDA	47
TABELA 22. SPÓJNOŚĆ CELÓW SOR Z CELAMI STRATEGICZNYMI DLA GMINY STAWIGUDA	48
RYSUNEK 1. TEMATYCZNE OBSZARY STYKU – W KIERUNKU CELÓW STRATEGICZNYCH	14
RYSUNEK 2. CELE STRATEGICZNE	15
MAPA 1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY STAWIGUDA DO 2030 ROKU	29
MAPA 2. PRZESTRZENNY WYMIAR REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	36
MAPA 3. OSI ATRAKCYJNE INWESTYCYJNIE	37
MAPA 4. OSI PASY ZIELENI	38
MAPA 5. OSI JEZIORA	39
MAPA 6. OSI PRZESTRZENIE MOBILNOŚCI	40